

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Острозька академія»
Навчально-науковий інститут
міжнародних відносин та національної безпеки
Кафедра міжнародних відносин

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: **«Відносини США та України за адміністрації Дж.Байдена»**

Виконала студентка 2 курсу, групи ЗММв-2
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»,
освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»
Корнієнко Марія Володимирівна

Керівник – к.і.н., ст.в. Матвійчук Наталія Володимирівна,

Рецензент – _____,

Робота допущена до захисту

(протокол № _____ засідання кафедри міжнародних відносин від
_____ 20__ року

Завідувач кафедри міжнародних відносин: _____

(прізвище ім'я й по батькові)

м. Острог – 2025 р.

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I.....	8
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США.....	8
1.1. Підходи до вивчення міжнародних відносин США та України	8
1.2. Роль адміністрації президента США у формуванні зовнішньої політики.....	12
1.3. Теоретичні моделі аналізу (реалізм, лібералізм, конструктивізм) та їх застосування до українсько-американських відносин.....	17
Висновки до розділу I	23
РОЗДІЛ II.....	25
ПОЛІТИКА АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖО БАЙДЕНА ЩОДО УКРАЇНИ	25
2.1. Загальні пріоритети зовнішньої політики США у 2021-2025 рр.....	25
2.2. Безпековий та політичний вимір (військова допомога, дипломатія, санкційна політика проти РФ).....	37
2.3. Економічне та гуманітарне співробітництво (фінансова допомога, енергетика, підтримка реформ, відбудова)	47
Висновки до II розділу.....	52
РОЗДІЛ III.....	53
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН.....	53
3.1. Вплив російсько-української війни на позицію США	53
3.2. Внутрішньополітичні чинники в США (міжпартійні дебати, суспільна думка).....	64
3.3. Перспективи розвитку співпраці після завершення каденції Байдена	69
Висновки до III розділу	71
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	79
	3

ВСТУП

Двадцять перше століття, стало викликом і так званим трансформаційним

моментом, для системи міжнародних відносин, що характеризувалось великою нестабільністю, ескалацією воєнних конфліктів і звісно зміною балансу сил. США не дивлячись на всі перешкоди залишаються достатньо стабільними, у порівнянні з іншими країнами, та займають провідне місце в світовій політиці, безпосередньо впливаючи на безпекову архітектуру, міжнародні інститути, регіональні конфігурації сил та звісно економічні процеси. У нинішньому світі, де міжнародні виклики набувають все більшої складності, підтримка з боку інших сторін стає все більше важливою та актуальною, тому двосторонні відносини між Україною та Сполученими Штатами Америки забезпечують перманентність в розвитку всієї Європи та взагалі в світі. За часи президентства Джо Байдена зовнішня політика США набула нових векторів, а саме у сфері стратегічного партнерства, відновлення дипломатичних контактів із традиційними союзниками, протидії авторитарним режимам та посилення ролі міжнародних організацій. Також потрібно наголосити, що під керівництвом Байдена США, мали за мету активніше утверджувати своє лідерство у світовій політиці, тобто повертаючись до основних міжнародних угод — таких як Паризька кліматична угода — і звісно при цьому посилюючи свою участь у системах захисту прав людини та ядерної безпеки. Одночасно з цим, Вашингтон робив нові підходи до відновлення міжнародного авторитету. Вторгнення Росії на територію України, яке почалося з 2014 року, та повномасштабна війна 24 лютого 2022 року, стала для зовнішньої політики США доволі серйозним викликом.

Актуальність дослідження визначається кількома ключовими чинниками.

4

По-перше, від ефективності партнерства між Україною і США, буде залежати не тільки перебіг війни але й загальна стабільність міжнародної безпеки. Тому що США, є одним із провідних постачальників ППО, боєприпасів, новітнього артилерійського озброєння.

По-друге, в кінці президентства Дж. Байдена українсько-американські відносини перебували на тому етапі, коли вже сформувався стратегічний шлях співпраці на найближчі роки. Тому саме цей період дає змогу оцінити не тільки

ситуативні елементи політики США, але й структурні, тобто які не залежать від президентської адміністрації. По-третє, основні внутрішньополітичні процеси в США, а саме конкуренція між Республіканською та Демократичною партіями, також певним чином, впливають на підтримку України.

Саме тому відносини США та України привертають до себе увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Теоретичні основи в галузі стратегічного партнерства досліджував В. Горбулін ³⁷ він саме наголошував на державній безпеці України. Через призму політики США, досліджували питання стратегічного партнерства та боротьби з авторитарними режимами, американські вчені: В. Талботт і А. Карлін ⁶⁶. А вчений Г. Гоффман ³⁶, розглядав складові частини гібридних війн, які мають вплив на сучасні міжнародні відносини. Також важливими є роботи З. Бжезінського, а саме «*The Grand Chessboard*» (1997), у якій Україна буде визначатися як один із ключових геостратегічних центрів Євразії. Цей дослідник наголошував, що без незалежної та стабільної України неможливим є стримування російського імперського реваншизму — і ця теза стала основою для американського стратегічного мислення. Основні погляди американських консервативних аналітиків на роль США в українському питанні представлені в роботах А. Коена, зокрема у звіті «*The U.S. Should Lead on*

³⁷ Horbulin, V. (Ed.). (2017). *Svitova hibrydna viina: ukrainskyi front: monohrafiia* [Global hybrid war: Ukrainian front: Monograph]. Kyiv: NISD. 496 s.

⁶⁶ Talbott, S. & Pifer, S. (2021). *Ukraine and the United States: A Partnership for Democracy and Security*. Brookings Institution.

³⁶ Hoffman, G. (2007). Conflict in the 21st century: The rise of hybrid wars. Retrieved. From http://www.potomac institute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf (Accessed: 12.11.2025)

Ukraine» (2013), де він в основному обґрунтовує необхідність активнішої участі США у підтримці української демократії та стримуванні російської агресії.

Мета роботи - детальний аналіз зовнішньої політики США щодо України

у 2021–2025 рр., під час адміністрації Дж. Байдена.

Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання:

- визначити основні підходи до вивчення міжнародних відносин США і України;
- проаналізувати роль адміністрації президента США у формуванні зовнішньої політики;
- виокремити основні моделі аналізу та їх застосування, по відношенню до українсько-американських відносин;
- дослідити основні пріоритети зовнішньої політики США;
- окреслити безпековий та політичний вимір;
- охарактеризувати економічне та гуманітарне співробітництво; - оцінити вплив російсько-української війни на позицію США; - встановити роль внутрішньополітичних чинників в США; - з'ясувати перспективи розвитку співпраці після завершення каденції Байдена.

Об'єкт дослідження — українсько-американські відносини у період 2021-2025 рр.

Предмет дослідження — зовнішня політика США щодо України у 2021–2025 рр., її механізми, форми реалізації та внутрішні й зовнішні чинники впливу. **Методи дослідження:**

1. Історичний метод, було використано для реконструкції передумов сучасної політики США щодо України та простеження еволюції двосторонніх відносин у контексті рішень попередніх адміністрацій. Він дозволив визначити, які саме підходи були до нього, а які стали новими в політиці президента.

6

2. Структурно-функціональний аналіз застосовано в основному для дослідження того, як працюють інститути зовнішньої політики США. 3. Порівняльний аналіз використано для зіставлення політики США до та після початку повномасштабного вторгнення РФ у 2022 р., а також для порівняння підходів адміністрації Байдена із політикою попередників (Трампа, Обама).

4. Контент-аналіз застосовано для вивчення офіційних заяв, стратегій, промов та виступів американського керівництва, що мало за мету дослідити ключові пріоритети та зміни щодо України.
5. Системний підхід дав змогу розглядати політику США як складну систему, у якій взаємодіє багато різних чинників. Це дозволило комплексно проаналізувати політику Байдена як результат взаємодії багатьох елементів.

Хронологічні рамки - 2021–2025 рр. (період каденції адміністрації Дж. Байдена).

Географічні межі – США, Україна, регіон Європи та Євroatлантичний простір.

Джерельну базу роботи становлять:

1. Офіційно-правові документи США – стратегії національної безпеки, оборонні доктрини, резолюції Конгресу, заяви Білого дому та Державного департаменту. Ця група відображає офіційні позиції та наміри США, нормативні засади формування політики.
2. Матеріали українських державних інституцій – дані Міністерства оборони України, МЗС України, урядові звіти та аналітичні матеріали. Вони дозволяють оцінити масштаби американської допомоги та реальний вплив співпраці з США на обороноздатність України.
3. Аналітика та експертні огляди – матеріали міжнародних think tanks (RAND, Atlantic Council, CSIS та ін.), що містять незалежні експертні оцінки американської політики, прогнози та моделі поведінки США.
4. Матеріали провідних ЗМІ (The Washington Post, The New York Times, Politico, Foreign Policy) – для фіксації оперативних змін у політиці США, внутрішньополітичного контексту та публічної реакції на рішення адміністрації Байдена

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів для вдосконалення аналізу та розробки зовнішньополітичних

рішень у сфері українсько-американських відносин, а також для поглибленого розуміння динаміки сучасних міжнародних безпекових процесів, зумовлених політикою адміністрації Дж. Байдена щодо України.

Практична апробація. Окремі аспекти наукового дослідження були апробовані шляхом опублікування матеріалів на платформі «Науковий блог» НаУ «Острозька академія». Зокрема, на платформі були опубліковані роботи: «Відносини США та України в контексті енергетичної безпеки: роль США в енергетичному секторі України під час війни з Росією» та «Стратегічна роль США в забезпеченні безпеки України: військова допомога та дипломатичний вплив у контексті агресії Росії». Апробація результатів дослідження також здійснювалася під час обговорень на наукових семінарах, присвячених проблемам міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США

1.1. Підходи до вивчення міжнародних відносин США та України

Відносини США і України мають історичні корені. Їх початок був ще з моменту відновлення незалежності України, у 1991р. А дипломатичні відносини було встановлено з 3 січня 1992 року. Стратегічне партнерство між країнами налагодилося під час візиту Геннадія Удовенка до Вашингтона у 1996 році, на той час він був міністром закордонних справ, і після цього, це партнерство було вже офіційно закріплено в Хартії про партнерство 2008 р. та її оновленій версії 2021 р.²⁹.

Після розпаду СРСР у США окреслилися два головні підходи щодо держав пострадянського регіону. Перший – «передусім Росія», відомий також як «уміркований глобалізм», підкреслював саме пріоритетність взаємин з Росією для американських інтересів. Згідно з цим підходом, найбільшою небезпекою для США вважалася ослаблена Росія; наміри ізолювати чи послабити її були ризикованими, оскільки уражені патріотичні почуття росіян могли викликати зростання агресивного націоналізму й штовхнути країну до політики, ворожой США та Європі. Прибічники цього бачення визнавали провідну місію Росії в ліквідації радянської тоталітарної системи та враховували її інтереси на пострадянському просторі. Тобто на їхню думку, без демократичної Росії не могло існувати інших демократичних держав, що постали після розпаду СРСР ³⁴.

²⁹ Decree of the President of Ukraine No. 448/2021 of August 26, 2021. Pro Stratehiiu zovnishnopolitychnoi diialnosti Ukrainy (2021). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (Accessed: 12.11.2025). ³⁴ Haran, Olexiy. "Disintegration of the Soviet Union and the U.S. Position on the Independence of Ukraine". Discussion Paper 95-09, Center for Science and International Affairs, John F. Kennedy School 76 of Government, Harvard University URL:

Другий підхід, який називають «радикальним глобалізмом», робив наголос на необхідності підтримки інших пострадянських країн, окрім Росії ³⁴. Прихильники цього напрямку вважали, що Росія є ненадійним союзником, її політичні перспективи лишаються непередбачуваними, а відродження Російської імперії шляхом підпорядкування колишніх радянських республік становить загрозу національним інтересам США. Вони підкреслювали роль України як ключової держави у взаєминах між Європою та Росією, від позиції якої значною мірою залежатиме їхній подальший розвиток.

Перший підхід, справляв домінуючий вплив на політику адміністрацій Дж. Г. У. Буша та Б. Клінтона у 1991–1993 рр. У цей період США практично не виявляли зацікавленості в Україні, окрім одного аспекту – її ядерного роззброєння. Починаючи з 1994 р., позиції Вашингтона щодо взаємин з Україною зазнали змін. Паралельно спостерігалось охолодження американсько-російських відносин. Імпульсом до покращення американсько-українського співробітництва

стало укладення тристоронньої домовленості про без'ядерний статус України.

Водночас ключовими, більш фундаментальними та тривалими факторами зростання інтересу США до України, за оцінкою відомого українського американіста Є. Камінського, стали: усвідомлення того, що після завершення «холодної війни» ситуація в Європі за певними параметрами ускладнилася, а Україна як держава, що лежить у серці континенту, набуває особливої ваги; поступове посилення великодержавницьких тенденцій у політичному середовищі Росії; визнання слушності аргументації З. Бжезінського щодо того, що повернення України до складу Росії автоматично перетворює останню на «імперію»; розуміння тісного взаємозв'язку стабільного розвитку України з безпековою ситуацією у Східно-Центральній Європі, яка традиційно перебуває в полі інтересів Сполучених Штатів ¹⁵.

http://belfercenter.ksg.harvard.edu/publication/2933/disintegration_of_the_soviet_union_and_the_us_position_on_the_independence_of_ukraine.html (Accessed: 12.11.2025)

¹⁵ Українська державність у XX столітті (історико-політологічний аналіз) / За ред. О. Дергачова, ін. К.: Політична думка, 1996. URL:: <http://litopys.org.ua/ukrxx/zmist.htm> (дата звернення: 14.11.2025).

10

Геополітичний вибір Росії, за З. Бжезінським, був тісно пов'язаний з Україною. «Якщо Україна зможе зберегтися як самостійна держава»²⁵, вона увійде до простору Центральної Європи, а не Євразії, і встановить повноцінні зв'язки з НАТО та Європейським Союзом. Прийняття Росією такого формату зв'язків визначатиме і її власний вибір – чи стане вона частиною європейського простору, що може стати переломним моментом у її історії. Чим швидше Росія просуватиметься у напрямку Європи, тим швидше зникатиме «чорна діра» в Євразії, що утворилася після розпаду СРСР ²⁵.

Отже, першопричина інтересу США до України до початку «української кризи» зумовлювалася стратегічними міркуваннями, пов'язаними з її значущим геополітичним положенням між Росією та Європою. Стан російсько-українських взаємин був ключовим показником того, у якому напрямі рухатиметься Росія та якими можуть бути її майбутні відносини з Європою.

З початком у 2013 р. «української кризи», що на той момент мала переважно внутрішній характер, відомий американський фахівець-міжнародник Аарон Коен обґрунтовував потребу активнішого залучення США до українських подій тим, що: по-перше, близько 1 млн громадян США та 1,5 млн канадців мають українське коріння; Україна є найбільшою державою Європи з населенням у 45 млн осіб; по-друге, Україна займає ключове геополітичне становище. Вона межує з членами НАТО — Румунією, Угорщиною, Словаччиною і Польщею, має протяжну берегову лінію на Чорному морі, опосередкований доступ до Середземномор'я, на її території розташована російська військово-морська база в Севастополі; країна володіє великими портами, значним аграрним потенціалом, розвиненою важкою промисловістю, що включає виробництво ракетних пускових систем і найбільших у світі вантажних літаків. Головний мотив необхідності участі США в українських справах впливав із двох попередніх чинників — Росія й надалі сприймала Україну як територію власного

²⁵ Brzezinsky, Zbigniew. *The Grand Chessboard. American Primacy and its Geostrategic Imperatives* / Zbigniew Brzezinsky. New York: Basic Books, 1997. 223 p.

²⁵ Brzezinsky, Zbigniew. *The Grand Chessboard. American Primacy and its Geostrategic Imperatives* / Zbigniew Brzezinsky. New York: Basic Books, 1997. 223 p.

впливу. Оскільки В. Путін розпочав реалізацію проєкту Євразійського союзу та «збирання земель», що колись входили до сфери контролю Москви, Україна стала його головною ціллю ²⁷.

Причини американської підтримки України потрібно ще пов'язувати з ліберальними цінностями (демократія, політичні та економічні свободи, права людини), які становлять фундамент державного та суспільного устрою США й сприймаються американцями як універсальні. Положення про необхідність поширення цих цінностей у світі простежується в кожній Стратегії національної безпеки США — основному документі, який формує бачення адміністрації щодо загроз у сфері безпеки та способів їхнього подолання. У цьому документі гарантування безпеки й добробуту Сполучених Штатів, з одного боку, та підтримка демократії й економічних свобод у світі — з іншого, подаються як

тісно взаємопов'язані процеси, що взаємно зміцнюють один одного.

У Стратегії національної безпеки першої адміністрації Б. Обама (2010 р.) підкреслювалося, що Америка сприяє поширенню демократії та захисту прав людини за межами країни, оскільки уряди, які дотримуються цих засад, є більш справедливими, миролюбними й легітимними, а їхні політичні системи — стабільнішими та безпечнішими; демократичні держави демонструють більше успіхів у розвитку, що відповідає національним інтересам США; вони стають партнерами Америки, з якими легше знаходити спільні рішення у протидії загальним глобальним викликам ⁵².

Ці принципи становлять основу теорії «демократичного миру», що відіграє значну роль у формуванні зовнішньополітичного курсу Сполучених Штатів, згідно з якою демократичні країни не воюють одна з одною, залишаючись дружніми сусідами і більш надійними партнерами на міжнародній арені.

²⁷ Cohen, Ariel. The U. S. Should Lead on Ukraine / Ariel Cohen. URL: <http://www.heritage.org/research/reports/2013/12/the-us-should-lead-on-ukraine> (Accessed: 14.11.2025) ⁵² National Security Strategy. The White House, May 2010. – Washington D.C., 2010. URL: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf. (Accessed: 12.11.2025)

Таким чином, одним із основних підходів до аналізу відносин, є геополітичний, тому що саме він буде зазначати, що Україна є так званим буферним простором, між Росією та Європою. Зі сторони геополітики, Україна буде розглядатися як саме ключовий елемент трансатлантичної безпеки, який в свою чергу буде визначати, чи спроможні будуть інші країни протистояти агресії зі сторони Росії. Цей підхід як раз пояснює, чому США допомагають стримувати РФ, за рахунок військової та фінансової допомоги, та чому вводять економічні санкції. Ліберальний підхід, він передбачає, що різні держави діють більше з демократичних цінностей, а саме дотримання прав людини. Цей підхід пояснює підтримку різних реформ, у сфері демократії, прав людини та звичайно боротьбу з корупцією. Інтераціоналістський підхід в свою чергу наголошує на

головній ролі суб'єктів, які будуть впливати на зовнішню та внутрішню політику, а саме громадські організації, українську діаспору та особливо медіа і громадську думку. Цей підхід дає можливість пояснити, чому навіть тоді коли відбуваються внутрішньополітичні суперечки, підтримка України при цьому залишається на високому рівні.

1.2. Роль адміністрації президента США у формуванні зовнішньої політики

Джо Байден став президентом Сполучених Штатів Америки унаслідок напруженої та непередбачуваної виборчої кампанії. Це був важкий історичний час, зумовлений глобальним потеплінням, пандемією COVID-19, конкуренцією великих держав. Саме ці події обумовили зміни політики США – прагнення до різносторонньої дипломатії на міжнародній арені. Вислів президента «Америка повернулася, а дипломатія знову в центрі нашої зовнішньої політики» свідчив про його готовність відновлювати міжнародні союзи та прагнення до активної

13

участі США у світових процесах. У такий спосіб він оголосив, що без колективної згуртованості неможливо подолати сучасні виклики²⁹. Головними стратегічними напрямками зовнішньої політики США під час правління Джо Байдена стали боротьба з пандемією COVID-19; поновлення міжнародної дипломатії, зміцнення союзів (США-Європа, НАТО); активізація співпраці із міжнародними організаціями: ВООЗ, ООН та інші, заради вирішення проблем, що загрожують світу. Президент активно підтримував робітників та молодь, які були прихильниками демократів. Саме тому він ухвалив рішення про збільшення мінімальної заробітної плати до 15 доларів на годину. Його політика також була направлена на розвиток «зеленої енергетики», на яку він планував виділити 3 трлн доларів.

Міграційна стратегія Байдена мала неоднозначні результати. У період правління вона набула значних змін спрямованих на пом'якшення жорстких умов попередника. Таким чином було скасовано заборону на в'їзд з деяких

мусульманських країн, було припинено будівництво стіни на кордоні із Мексикою, підтримувались люди, що були незаконно перевезені на територію США у дитинстві. Був випущений мобільний додаток «CBP One», що дозволяв записуватися на прийом до прикордонних служб аби отримати статус біженця. Для регуляції міграції президент у січні 2023 року створив програму, що дозволяла легально в'їжджати громадянам в кількості 30 000 осіб на місяць із таких країн, як Венесуела, Куба, Гаїті та Нікарагуа. Проте такі заходи мали і негативні наслідки ⁶⁴. За інформацією American Immigration Council з 2021 по 2024 роки прикордонною службою США було зафіксовано понад 2,7 млн спроб нелегального перетину кордону, що стало найбільшим міграційним сплеском за всю історію США.

² Байден Дж. Промова щодо зовнішньої політики «Америка повертається», 4 лютого 2021 року: транскрипт. URL: <https://www.rev.com/transcripts/joe-biden-speech-on-foreign-policytranscript-february-4-america-is-back> (дата звернення: 15.11.2025).

⁹ Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж. Байдена. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/5954/> (дата звернення: 20.04.2025).

⁶⁴ Stepansky J. US foreign policy in 2021: Key moments in Biden's first term. Al Jazeera. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2021/12/24/us-foreign-policy-in-2021-key-moments-in-bidens-first-term> (date of access: 16.11.2025)

Однією із позитивних стратегій зовнішньої політики Джо Байдена стала співпраця з міжнародними організаціями. У 2021 році США знову приєдналися до Паризької угоди з питань зміни клімату, що свідчило про прагнення до вирішення основної актуальної проблеми із європейськими колегами. Повернення до Організації Об'єднаних Націй (ООН), після виходу із неї під час правління Трампа, стало важливим кроком для відновлення авторитету країни як гаранта прав людини та демократії.

За часів правління Дональда Трампа були погіршені відносини з трансатлантичними альянсами. Адміністрація Джо Байдена наголошувала на необхідності відновлень зв'язків із даними союзами, адже вони є ключовими стратегічними партнерами для забезпечення безпеки у країнах Європи. Саме тому політика президента була направлена на покращення і налагодження відносин із Європейським Союзом та НАТО, активну участь у світових справах.

Байден акцентував на відновленні Європи як вільної та мирної, тому забезпечував підтримку європейських інститутів та безпеку від зовнішніх чинників, зокрема агресивної політики Росії. Вже на початку свого президенства він брав участь у зустрічах лідерів ЄС та НАТО аби підтвердити непохитність США стосовно зобов'язань перед іншими країнами-членами, зокрема щодо статті 5 Північноатлантичного договору, в якому йдеться про колективну оборону при нападі на одного із членів цього альянсу. Також Байден виступав на Мюнхенській конференції з безпеки у лютому 2021 року, на якій стверджував про готовність активних обговорень із європейськими партнерами в питаннях спільних стратегічних інтересів, зокрема посилення колективної безпеки та оборонних альянсів.

Не менш важливим напрямком політики США була підтримка Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). В умовах пандемії COVID-19 виникла необхідність спільної боротьби із цією медичною проблемою, яку неможливо було б подолати поодиночі. На початку свого президенства Джо Байден анулював рішення попередньої адміністрації щодо виходу США із ВООЗ та відновив фінансову підтримку організації. Через глобальні ініціативи, такі як COVAX,

15

Сполучені Штати посіли головне місце серед донорів вакцин та ліків, чим допомогли забезпечити бідні країни справедливим доступом до актуальних медичних здобутків. Політика президента була направлена на розширення програми Obamacare, яка мала на меті надання всім американцям медичних пільг.

Грунтовним елементом економічної сфери у політиці адміністрації Байдена була підтримка співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ), зокрема допомога у фінансових ініціативах, наприклад програма спеціальних прав запозичення (SDR). У 2021 році США та інші члени МВФ сприяли першому випуску SDR на суму 650 млрд доларів. Це сприяло боротьбі з економічними наслідками пандемії.

Зайнявши посаду президента, Джо Байден спрямував свою політику на

стабілізацію економіки країни, боротьбу із пандемією COVID-19, збільшення зарплат, інвестиції у зелену енергетику та поліпшення відносин із іншими країнами. Саме це дозволило Сполученим Штатам зайняти місце світового лідера.

Основними інструментами економічної політики адміністрації Байдена, які застосовувались для реалізації зовнішньополітичних цілей, є санкції, торгівельні угоди та фінансова допомога. Усе це було вагомим для формування міжнародних відносин і підтримки стабільності у світі. Санкції це заходи правового впливу на державу, що порушила міжнародні зобов'язання або погрожують національним інтересам. Згідно із дослідженнями, які були опубліковані у The Washington Post, США у тричі більше запроваджують санкцій, аніж будь-яка інша країна. Найбільше санкції США ввели проти Росії після початку повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 році. Аби зупинити ворожу політику країни агресора були проведені суворі економічні обмеження проти російських банків, високопосадовців та енергетичних підприємств за допомоги альянсу НАТО. Під санкції потрапив Китай, п'ять гонконгських фірм та вірменський бізнес які підтримували Росію через постачання зброї проти України.

Торгівельна політика попереднього президента Трампа призвела до підвищення податків, псуванню співпраці із міжнародними компаніями, тож

16

ставши наступником, Джо Байден створив стратегію по відновленню втрачених відносин. Він також підтримував американський місцевий бізнес, інвестував у екологічні технології та інфраструктуру, таким чином намагаючись підвищити конкурентноспроможність США на міжнародній арені. У 2021 році було підписано угоду між трьома країнами Канадою, Мексикою та США, основними положеннями якої був захист прав працівників, спрощення торгівельних структур та екологічні стандарти. Це сприяло покращенню торгівельних відносин між цими країнами та мало позитивний вплив на їх економіки. Ще однією важливою економічною ініціативою була програма Indo-Pacific Economic Framework (Індо-Тихоокеанська економічна структура) між чотирнадцятьма

країнами яка мала на меті зміцнити торгівельні зв'язки, сприяти розвитку екологічно чистих технологій⁵³.

В Овальному кабінеті Білого дому 15 січня 2025 року Джо Байден проголосив прощальну промову, яка стала підсумком його діяльності за часи правління. У цьому виступі президент висловлював підтримку Україні та заявляв: «Ми разом з Україною в її боротьбі за свободу, за демократію. Ми твердо стоїмо на боці українського народу, і я гордий, що в моїй адміністрації Сполучені Штати стали на захисті України». За час свого перебування на посаді президента він надавав гуманітарну, військову та економічну доопомогу Україні та став її головним партнером. Також одним із досягнень була боротьба з пандемією COVID-19, і саме завдяки співпраці США з іншими країнами стало можливим значне зменшення захворювання та поширення вакцин серед бідних країн. Президент також звернув увагу на інші реформи в охороні здоров'я, що дозволили мільйонам американцям мати доступ до ліків. Важливими були і економічні реформи, які знизили рівень бідності, зміцнили економіку країни. Адміністрація президента працювала над створенням рівних умов для громадян, незалежно від статі, раси чи походження. Крім того, значущим було зміцнення

⁵³ NATO, (2021). Brussels Summit Communiqué Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Brussels. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm (Accessed: 12.11.2025)

трансатлантичного партнерства із НАТО та ЄС, підтримка свободи і прав людини в Європі та боротьба з авторитарством. Президент висловив і стурбованість зростаючою економічною нерівністю, яка, на його думку, була серйозним викликом для нації. Про це він говорив так: «Ми маємо подолати поділи і працювати разом, адже Америка може бути сильною тільки тоді, коли ми єдині»³. Отже, виголошуючи промову, Джо Байден таким чином підсумував результати своєї діяльності на посаді президента. Він зазначив свої успіхи та надав підґрунтя для роздумів про майбутнє США, наголошуючи на необхідності продовжувати розвиток, зміцнювати міжнародні відносини та дбати про благополуччя громадян

1.3. Теоретичні моделі аналізу (реалізм, лібералізм, конструктивізм) та їх застосування до українсько-американських відносин

Для того, щоб зрозуміти в загальному зовнішню політику США щодо України, потрібно застосовувати різні теоретичні моделі аналізу. Найчастіше, у сучасному аналізі використовується реалізм, лібералізм і конструктивізм. Ці моделі дають змогу оцінити матеріальні і нематеріальні чинники політики США, і більш детально зрозуміти взаємовідношення між зовнішніми політичними процесами та внутрішніми. Кожна з цих моделей, розрахована на те щоб пояснити саме ключові моменти та рішення американської адміністрації щодо України у 2021–2025 рр.

Реалізм – це напрям у міжнародних відносинах, який має за мету саме сформувати управління державою в політиці. У людську природу політики, вірять саме класичні реалісти, а зосереджуються на структурній частині вже неореалісти. Реалізм використовують з метою пояснення поведінки держав у світовій політичній системі, де саме ключову роль буде займати розподіл сил, структура міжнародного середовища та логіка анархії. Також його основна риса, це доволі песимістичне уявлення про міжнародну систему, яка буде розглядатися

³ Байден Дж. Прощальна промова Джо Байдена URL: https://www.youtube.com/watch?v=T8vmhmilluM&t=9s&ab_channel=ABCNews (дата звернення: 14.11.2025).

як арена для конфліктів, різних криз та постійного суперництва. Реалізм у міжнародних відносинах буде базуватися на балансі сил, самодостатності держави та дилеми безпеки^{44 23 13}.

Зі сторони реалізму, США діють разом з Україною через стратегічну позицію України, тобто її потенціал як буферного простору між Росією та країнами Європи, а також звичайно, можливості стримування агресивних дій РФ.

Основні моменти реалістичного аналізу дають можливість пояснити ці дії

США:

- гуманітарна, військова допомога Україні, з наданням сучасного озброєння та навчання військових;
- стримування економічного, військового потенціалу РФ за рахунок санкційної політики;
- підтримка України, в її бажанні вступити в НАТО.

Дослідження показують, що політика США щодо України є дуже важливою стратегією, в першу чергу саме для стримування РФ і забезпечення світової стабільності. І реалістичний підхід пояснює чому при адміністрації Байдена, велика увага приділялась саме військовій підтримці. Яка включала в себе, постійну поставку систем ППО, артилерії, бронетехніки, артилерійських снарядів^{56 10}.

Лібералізм — це напрямок в міжнародних відносинах, який буде спиратися на три основні взаємопов'язані засади, а саме:

- відмову від політики сили як єдиного можливого підходу до формування майбутньої системи міжнародних взаємин, тобто лібералізм буде піддавати

⁴⁴ Jackson R. and Sorensen G. Introduction to International Relations: Theories and Approaches. New York: Oxford University Press. 2007. P. 337.

²³ Buzan B. 'The Timeless Wisdom of Realism?'. In International Theory: Positivism and Beyond, edited by Steve Smith, Ken Booth and Marysia Zalewski. London: Cambridge University Press. 1997. P. 380. ¹³ Столяренко Д., Теміров Ю. Класичний реалізм та неореалізм в теорії міжнародних відносин: порівняльна характеристика. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9250/9195> (дата звернення: 14.11.2025). ⁵⁶ Raj, Ravi Shankar & Singh, Shantesh Kumar. Russia-Ukraine War: Realist and Liberal Perspective. ResearchGate, Jan 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/367168065_Russia_Ukraine_War_Realist_and_Liberal_Perspective (Accessed: 14.11.2025)

¹⁰ Прасад А. США оголосили про новий пакет військової допомоги Україні на \$2,5 млрд. Forbes.ua. URL: <https://forbes.ua/news/ssha-ogolosili-pro-noviy-paket-viyskovoï-dopomogi-ukraini-na-25-mlrd-30122024-25952> (дата звернення: 13.11.2025).

сумніву основні положення безпеки/війни, які в свою чергу будуть притаманні реалізму;

- принцип взаємної вигоди та світового співробітництва;
- основна роль міжнародних організацій та неурядових суб'єктів у формуванні державних інтересів і визначенні зовнішньополітичних рішень.

Цей напрямок буде підкреслювати три ключові пріоритети, що будуть мати за мету, сприяти посиленню співпраці й зменшенню кількості конфліктів між різними країнами:

- міжнародні інституції (зокрема ООН), які забезпечують механізми мирного врегулювання суперечностей;
- міжнародна торгівля, оскільки економічна взаємозалежність країн зменшує ймовірність воєн між ними;
- поширення демократичних режимів, адже стабільні демократії, як правило, не вступають у збройні конфлікти між собою; відповідно, зі зростанням кількості демократичних держав у світі рівень міждержавних війн має знижуватися.

Основні прихильники цього напрямку зазначають, що саме міжнародні інституції є визначальним чинником підтримки співробітництва через зростання взаємозалежності. Вони також будуть виділяти, три ключові елементи цієї взаємозалежності: різноманітні форми взаємодії між державами; другорядність безпекових питань у багатьох сферах співпраці; обмежене застосування військової сили. Також ліберали визнають, що саме міжнародна дипломатія є дієвим інструментом, який буде спонукати країни до чесної взаємодії та сприяти мирному вирішенню різних конфліктів. Але звичайно, за умови належного функціонування інституцій та активної дипломатичної діяльності. Тобто, лібералізм буде виходити із того, що держави здатні спільно працювати для підвищення добробуту та зменшення рівня конфліктності у світі ⁶¹.

⁶¹ Shiraev, Eric B. (2014). International Relations. New York: Oxford University Presses. С. 78.

У рамках ліберальної парадигми, як вже зазначалось, велике значення має саме діяльність міжнародних інституцій, таких як ООН та Європейський Союз, які беруть активну участь у формуванні та узгодженні зовнішньої та внутрішньої політики, а також співпраці з партнерами США по НАТО, які звичайно забезпечують фундаментальну підтримку Україні. Тому саме у межах цього

підходу, зовнішньополітичний курс США щодо України зумовлений не лише стратегічними інтересами, але й фундаментальним бажанням підтримувати демократичні цінності країни, верховенство права та світову рівновагу. Ліберальний підхід дає можливість інтерпретувати саме формування міжнародних об'єднань, які спрямовані на політичне обмеження впливу Росії, і звичайно залучення США, як основної підтримки, до гуманітарних та фінансово економічних програм для України, а саме це проявляється в міжнародних кредитах і фінансуванні трансформаційних процесів у країні. Також це буде сприяти антирейдерським і антикорупційним заходам, що будуть зміцнювати демократичний потенціал української держави. Політика Сполучених Штатів щодо України є прикладом втілення ліберальної моделі, у якій стратегічні та ідеологічні мотиви поєднуються для забезпечення стабільності.

Два основні підходи, а саме реалістичний та ліберальний до визначення геополітичних перспектив України, звісно на перший погляд видаються зовсім несумісними. Але таке саме переконання — що будь-який компроміс неможливий — є правдивим лише за умов зовнішнього погляду й доти, доки саме обидві концепції тлумачать українське питання крізь усталені схеми політичної поведінки. Реалісти, дуже часто недооцінюють внутрішні суспільні процеси: вони трактують геополітичну невизначеність України як продукт історичного та культурного поділу між проросійським Сходом і проєвропейським Заходом, розглядаючи країну, як велику арену для протиборства зовнішніх сил і навіть. Ліберали, навпаки, мають тенденцію дуже применшувати значення силової політики у світовій системі. Пояснюючи небажання ключових держав ЄС (зокрема Німеччини та Франції) надати Україні безперечну підтримку для вступу в ЄС чи НАТО, вони нерідко замінюють реалістичні мотиви більш м'якими

аргументами, такими як «недостатні антикорупційні реформи» або «повільний темп трансформацій».

У результаті і реалісти, і ліберали часто мали за мету, загладжувати саме

геополітичну суб'єктність України. Перші зазвичай вважали, що Україна є заручницею власного історичного минулого, а другі, що вона є певним стратегічним інструментом Заходу у протистоянні з Росією. Парадокс в тому, що саме таке сприйняття України як другорядного гравця на міжнародній великій арені позначається і на її внутрішній самоідентифікації, стримуючи формування самостійної ідентичності ⁷⁰.

Конструктивізм, у міжнародних відносинах, буде демонструватися як соціальна теорія, яка буде стверджувати основні аспекти, взаємодопомоги держав. На відміну від інших провідних теорій, які ми розглядали, саме конструктивізм вважає що ідентичність та інтереси різних суб'єктів є штучно створеними, змінними та не будуть мати сталої природи. Також він не буде давати певних прогнозів, які були б універсальними щодо розвитку міжнародної політики, тобто це більше аналітичний підхід чи вже завершена теоретична модель. Але конструктивістський аналіз може надати більш глибоке тлумачення, з приводу соціальних структур, звісно у межах яких вони діють. Також він буде підкреслювати, що політика держави це не тільки певні матеріальні інтереси, але й певні цінності, ідеї та соціальні конструкції. Тому з цього буде формуватися зовнішня політика США щодо України, а саме сприйняття США, як певного гаранта демократичних цінностей і уявлення взагалі про Україну, що це держава яка дійсно бореться за свої кордони та демократію ^{20 78 31}. Також цей підхід дає змогу пояснити чому саме політика підтримки України, буде залишатися

⁷⁰ Ukraine Between Realism and Liberalism: Avoiding The Trap of “Finlandization”. Wilson Center.
URL: https://www.wilsoncenter.org/blog-post/ukraine-between-realism-and-liberalism-avoiding-the-trap-finlandization?utm_source (date of access: 15.11.2025).

²⁰ Barnett, Michael L. Constructivism / Gheciu, Alexandra; Wohlforth, William C. (eds.) // The Oxford Handbook of International Security. Oxford : Oxford University Press, 2018. P. 85–99. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780198777854.013.7.

⁷⁸ Wendt, Alexander. Social Theory of International Politics. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. P. 1–4. ³¹ Finnemore, Martha; Sikkink, Kathryn. Taking Stock: The Constructivist Research Program in International Relations and Comparative Politics // Annual Review of Political Science. 2001. Vol. 4, no. 1. P. 391–416. DOI: 10.1146/annurev.polisci.4.1.391.

непохитною навіть за умови зростання фінансового обтяження для державного бюджету США. І він же, підкреслює, велику роль субнаціональних акторів, як-от

великої діаспори в США, різних медійних структур і неурядових організацій, які мають за мету сформувати громадську підтримку для рішень адміністрації щодо України.

Політика Джо Байдена з 2021 до 2025, демонструвала поєднання всіх трьох напрямків теоретичної моделі аналізу. Зі сторони реалізму, це звичайно основна співпраця з НАТО, постійне постачання озброєння та навчання військових для удосконалення військового потенціалу України, цей підхід базувався на національних інтересах, і на фокусуванні сил. У свою чергу, лібералізм, формує певний політичний та економічний потенціал. Це пакети фінансової допомоги, які потрібні були, не лише для підтримки фінансової сторони але й для забезпечення стійкості державних інститутів. Також адміністрація США активно підтримувала і внутрішні реформи в Україні, а саме боротьбу з корупцією та розвиток судової системи, яка б відповідала більше ліберальним переконанням, а саме важливість демократії. Основним ліберальним підходом політики Байдена було запровадження міжнародних санкцій проти Російської Федерації. Ці санкції були чітко скоординовані з міжнародними партнерами, і були націлені на те, щоб вплинути на країну агресора, без прямого військового залучення в конфлікт США та інших країн. Конструктивізм, в політиці Байдена підкреслює основну роль ідей та формування ідентичності в зовнішній політиці України. А саме його символічні жести, такі як постійні медійні виступи, візити високопосадовців до Києва. І основне, це риторика президента, яка постійно позиціонувала підтримку України та захист демократії від імперіалізму^{35 74}.

Таким чином, під час каденції Байдена, українсько-американські відносини демонстрували синтез теоретичних моделей аналізу, але жодна з них, окремо, не може пояснити всієї сутності та глибини політики США. Підтримка України,

³⁵ Harris P. Two Cheers for Biden's Ukraine Policy // Survival. 1st Edition, Routledge, 2024. June/July 2024. P. 1–13. ⁷⁴ U.S. Department of the Treasury. Sanctions Related to Russia. URL: <https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/sanctions-programs-and-country-information/russia-related-sanctions> (дата звернення: 13.11.2025).

завжди була і є дуже багатовимірним феноменом, де реалізм забезпечує

основний військово-технічний фундамент. Лібералізм буде формувати економічну співпрацю, а конструктивізм буде забезпечувати легітимність та певну ідеологічну мобілізацію. Тому лише комплексний аналіз, може допомогти повністю оцінити ці три моделі.

Висновки до розділу I

Розділ присвячений аналізу розвитку відносин США та України, їх зовнішньої політики. Різні наукові праці та офіційно стратегічні документи дозволили систематизувати основні принципи та підходи, які в загальному визначають поведінку держави на міжнародному рівні, і звичайно розкрити механізми її впливу та політичне становище України.

Було встановлено, що під дією зовнішніх та внутрішніх чинників, буде відбуватися формування зовнішньої політики США. Потрібно виокремити, що серед внутрішніх – це позиція президента та Конгресу, основні цінності американського суспільства та загальна політична система. До зовнішніх можна віднести, міжнародні виклики та взаємовідносини, особливо роль союзників та конкурентних держав. Особливу роль у цьому контексті займає саме баланс між прагматичними інтересами США та просуванням глобальних цінностей, таких як демократія, верховенство права та права людини. Дослідження свідчать, що Україна є ключовою фігурою у гарантії стабільності для Східної Європи та у протидії агресії з боку РФ. Співпраця України з США це не тільки геополітичне партнерство, а й напрям для просування економічних інтересів Сполучених Штатів. Це партнерство включає комплекс політичних, економічних, гуманітарних та військових заходів, тобто санкції проти Росії, фінансову, військову та медичну допомогу Україні тощо.

У розділі проведено порівняльний аналіз реалізму, лібералізму та конструктивізму та визначено, як кожен із цих підходів інтерпретує зовнішню політику США. З точки зору реалізму - акцент здійснюється на військово-стратегічних інтересах та розважливій політиці країни. Лібералізм наголошує на

важливості економічної взаємозалежності та демократичної політики США по відношенню до України. Конструктивізм акцентує на впливі цінностей, єдності та просування демократичних концепцій проти агресії Росії. Усі ці підходи формують загальне уявлення про формування зовнішньої політики США

Було виявлено, що адміністрація Джо Байдена характеризується більш послідовним і системним підходом у сфері зовнішньої політики порівняно з колишніми президентами. Це проявляється у поєднанні дипломатичних ініціатив, економічних санкцій, військової та гуманітарної підтримки як комплексного інструментарію забезпечення стратегічних цілей. Такий підхід дозволяє США не лише реагувати на поточні проблеми, а й формувати довгострокову стратегію підтримки України та партнерів у Східній Європі.

25

РОЗДІЛ II

ПОЛІТИКА АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖО БАЙДЕНА ЩОДО УКРАЇНИ

2.1. Загальні пріоритети зовнішньої політики США у 2021-2025 рр.

США традиційно прагнуть проводити багатоаспектну зовнішню політику, ключовою метою якої є формування безпечного міжнародного середовища та зміцнення демократичних засад в інтересах американського суспільства. Вони відіграють дуже велику роль у загальній системі міжнародних відносин та мають одну із найрозгалуженіших у світі дипломатичних місій. Сполучені Штати є засновниками таких важливих організацій, як ООН та Північноатлантичного альянсу, і безпосередньо входять до складу Ради Безпеки ООН. Американська сторона практично завжди бере участь у врегулюванні різних глобальних конфліктів і політичних суперечок. Колін Павелл, був держсекретарем, характеризував зовнішню політику США як «рішучу у подоланні викликів та

проблем». Починаючи з 1940-х років, коли адміністрація Рузвельта відріклася від напряму ізоляціонізму, США стали зачинателями різних військових конфліктів та переворотів, як наприклад події, що відбувалися в Ірані у 1953 році, військові кампанії у Югославії в 1999 році та звичайно воєнні епізоди в Афганістані та Іраку.

Одним із основних напрямів американської зовнішньої політики вважають застосування «м'якої сили». Під цим поняттям розуміють, потенціал певного союзу або коаліції, отримати бажані результати, не використовуючи військову силу, певний тиск або примус, а застосовувати переконання, як «м'яку силу». Ця тактика, працює шляхом агітації інших дотримуватися обов'язкових правил певної поведінки, або ж зацікавити в цьому різні сторони, що дозволяє отримати результати без конфліктних ситуацій. Головним автором цієї ідеї, є відомий

26

американський політолог Джозеф Най-молодший, у багатьох країнах є як прихильники цього концепту, так і ті, у кого це викликає доволі негативну реакцію, за рахунок того, що іноді ця ідея може вважатися як прояв диктатури і звичайно нав'язування своєї системи бачення цінностей .

У 2020 році Джо Байден здобув перемогу на президентських виборах, випередивши чинного на той час главу держави Дональда Трампа. Згідно з інформацією дослідницького центру Pew Research Centre, у виборчому процесі 2020 року взяли участь 66% дорослих громадян США ⁵⁸. Кампанія виявилася напруженою й непередбачуваною, оскільки електоральні симпатії американців розподілилися майже порівну. Далі вже відбулася інавгурація Дж. Байдена, після якої він окреслив основні напрями своєї діяльності:

- протидія пандемії Covid-19 та впровадження заходів для стримування її поширення;
- збільшення мінімальної заробітної плати до 15 доларів за годину; - розвиток «зеленої енергетики», за рахунок додаткового фінансування в 2 трильйони доларів у проекти, які були безпосередньо пов'язані з екологічною енергетикою;

- співпраця з країнами НАТО, для інвестицій та розвитку різних наукових досліджень;
- розширення дії програми Obamacare, президент наголосив, що забезпечить можливість усім громадянам зареєструватися в Medicare та знизить віковий поріг для цього з 65 до 60 років;
- лібералізація міграційного законодавства та підтримка так званих «мрійників» — осіб, яких у дитинстві незаконно привезли до США, але яким, згідно з політикою часів адміністрації Обами, дозволили залишатися

⁵⁸ Ruth Igielnik, Scott Keeter and Hannah Hartig. Behind Biden's 2020 Victory. (2021). URL: <https://www.pewresearch.org/politics/2021/06/30/behind-bidens-2020-victory/> (date of access: 16.11.2025)

в країні та гарантували право на отримання федеральної студентської допомоги ⁴⁷.

Як глава держави, Дж. Байден приділяв увагу підтримці середнього класу у Сполучених Штатах та підкреслював, що скорочення економічних перспектив і мобільності є несприятливим явищем для американського суспільства, адже «економічна стабільність – це державна безпека»⁵⁵. Р. Ніблетт підкреслював, що «для Європи обрання президента США Дж. Байдена стало справжньою удачею». Дж. Байден відновив участь у Паризькій кліматичній угоді, з якої вийшов Д. Трамп, а також у Всесвітній організації охорони здоров'я. Окрім цього, він наголосив на відданості Сполучених Штатів Північноатлантичному альянсу. 20 січня було підписано 15 розпоряджень, серед яких – повернення до Паризької угоди. Також Дж. Байден анулював дозвіл на зведення трубопроводу «Keystone XL» для транспортування нафти з Канади, зупинив правові підстави для будівництва стіни на межі з Мексикою, та наголосив усі ці рішення не потребують ратифікації Конгресом ²¹.

Серед ключових напрямів зовнішньополітичної стратегії уряду 46-го Президента США варто назвати прагнення відновити та посилити взаємодію з партнерами, насамперед із НАТО. Команда президента, в своїй політиці більше орієнтувалася саме на підходи й принципи адміністрації Б. Обама. В основному це передбачало укріплення Північноатлантичного альянсу, звісно підтримку концепції зміни недемократичних режимів і в подальшому розширення військового сектора у протистоянні з головними конкурентними країнами - Росією та Китаєм. Тому саме визначили два основні підходи безпекової політики.

⁴⁷ - Joe Biden seeks to clobber Russia with new economic sanctions. The Economist. April 15, 2021. URL: <https://www.economist.com/unitedstates/2021/04/15/joe-biden-seeks-to-clobber-russia-with-new-economicsanctions> (date of access: 18.11.2025)

⁵⁵ President-Elect Biden on Foreign Policy. (2020). URL: <https://www.cfr.org/election2020/candidatetracker#economic-policy> (date of access: 16.11.2025)

²¹ Biden at Six Months: How Successful Is His Foreign Policy? (2021). URL: <https://foreignpolicy.com/2021/07/23/biden-foreign-policy-agenda-sixmonth-progress-report-china-russia-india-europe-africalatin-america/> (date of access: 16.11.2025).

Перший — ініційований і згаданий раніше «саміт демократій». Такий формат може перетворитися на оновлений інструмент політики зміни режимів, що спиратиметься на економічний тиск, як засіб провокування внутрішнього невдоволення. Другий — основна ставка буде ставитися саме на сучасні технології, які швидко будуть набувати актуальності у світовій безпеці. Потрібно зазначити, що до цього спектру можна віднести як військові новітні технології, а саме автономні бойові системи, ППО, ракети великої дальності та розвідувальні комплекси, і також суто цивільні інструменти: операційні системи чи веб платформи, що активно застосовуються у «гібридних війнах». Ці новітні технології будуть не тільки полем для масштабних протистоянь але й будуть генерувати великі обсяги закритих та відкритих даних. Збільшена увага до США, і саме до цих аспектів сформулювало нову «гонку озброєнь», і тому це буде створювати можливі ескалації ^{1 21}.

У 2021 році на Мюнхенській безпековій конференції, президент зазначив що НАТО буде виступати основним фундаментом для подальшої колективної

оборони та допомозі іншим країнам. «Тому захист суверенітету та територіальної цілісності України залишається критично важливим для Європи та США. Саме тому протидія вседозволеності — зокрема агресивним діям Росії та її кібератакам на мережі у США, Європі та світі — є вирішальною умовою нашої загальної безпеки. Хоч проблеми, пов'язані з Росією, різняться від викликів, які створює Китай, вони так само серйозні»⁵⁷. Адміністрація США, наполягала на тому, що НАТО з іншими країнами, будуть підтримувати Україну у різних протистояннях та надавати воєнну техніку для озброєння. У пресрелізі Білого дому від 2 квітня 2021 року наголошувалося, що під час розмови з Президентом України В.

¹ Александров О.С., Орлик В.В., Давимука О.О. Щодо підсумків участі президента США Джо Байдена у самітах Великої сімки (G7), НАТО та США-ЄС під час свого європейського турне 11–16 червня ц.р. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-06/summitnato-g7-1-2.pdf> (date of access: 16.11.2025).

²¹ Biden at Six Months: How Successful Is His Foreign Policy? (2021). URL: <https://foreignpolicy.com/2021/07/23/biden-foreign-policy-agenda-sixmonth-progress-report-china-russia-india-europe-africalatin-america/> (date of access: 16.11.2025).

⁵⁷ Remarks by President Biden at the 2021 Virtual Munich Security Conference. WH.GOV. February 19, 2021. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/02/19/remarks-by-president-biden-at-the2021-virtual-munich-security-conference/> (дата звернення: 18.11.2025).

Зеленським Дж. Байден «Заявив про непохитну підтримку Сполученими Штатами українського суверенітету й територіальної цілісності в умовах триваючої російської агресії на Донбасі та в Криму». Аналогічні позиції озвучили й інші високопосадовці адміністрації, включно з міністром оборони Л. Остіном та держсекретарем Е. Блінкеном²⁶.

Водночас, як зазначає старший науковий співробітник Інституту Катона Т. Карпентер, команда Дж. Байдена ризикує повторити помилки зовнішньої політики Дж. Буша-молодшого, який переконав грузинського лідера М. Саакашвілі, що його країна є важливим союзником США і що США та НАТО неодмінно будуть на боці Грузії у разі її військового конфлікту з Росією. М. Саакашвілі мав усі підстави вважати, що може покладатися на сталу підтримку Вашингтона, адміністрація Дж. Буша-молодшого надавала Тбілісі озброєння на

значні суми та проводила навчання грузинських військ. Сам Дж. Буш-молодший та інші посадовці активно вихваляли М. Саакашвілі та «демократичну революцію» в Грузії, вважаючи, що грузини заслуговують особливого визнання. Президент також наполягав, щоб країни НАТО надали Грузії й Україні членство в альянсі. Хоча через опір Франції та Німеччини це питання так і не вдалося реалізувати, М. Саакашвілі, очевидно, був переконаний, що у разі відкритої конфронтації між РФ та Грузією альянс вступить у бойові дії проти Росії³⁰.

Наприклад, з 1990-х років Південна Осетія знаходилася під охороною Росії, але Грузія в 2008 році зробила спробу повернути територію, тому під час воєнної операції вони завдали удар по російським миротворцям. У відповідь Російська Федерація розгорнула масштабний контрнаступ, який у короткий проміжок часу призвів до захоплення низки грузинських міст та виходу російських військ до околиць столиці країни. Попри численні заяви про підтримку, США та європейські союзники не наважилися вступати у ризиковане й непередбачуване

²⁶ Carpenter T. Joe Biden's Ukraine Policy: A Repeat of George W. Bush in Georgia? The National Interest. April 5, 2021. URL: <https://nationalinterest.org/blog/skeptics/joe-biden%E2%80%99s-ukraine-policy-repeat-george-w-bushgeorgia-182036> (date of access: 19.11.2025)

³⁰ Episkopos M. Is Biden Pushing Russia and China Closer Together? The National Interest. May 1, 2021. URL: <https://nationalinterest.org/feature/bidenpushing-russia-and-china-closer-together-184224> (date of access: 16.11.2025)

протистояння з ядерною державою через малозначні територіальні конфлікти. Американські та натівські війська так і не залишили свої казарми, а М. Саакашвілі був змушений погодитися на умови мирної угоди, внаслідок чого Південна Осетія та Абхазія опинилися під фактичним контролем РФ²⁶.

Напередодні перших 100 днів президентства Дж. Байден виступив зі зверненням до Конгресу США. Хоча зовнішній політиці було приділено лише невелику частку промови, уся риторика виступу спиралася на чітко універсалістське бачення ролі США у глобальному порядку. Дж. Байден повторив ключову тезу свого виступу перед працівниками Державного

департаменту США у лютому 2021 року: «...межа між зовнішньою і внутрішньою політикою більше не є чіткою». На думку президента, історична місія Сполучених Штатів полягає в тому, щоб очолити та перемогти у боротьбі між демократією (цей термін він повторив 16 разів) і автократією — боротьбі з противниками як усередині країни, так і за її межами³⁰

Важливим етапом зовнішньополітичних дій Дж. Байдена стало рішення про виведення американських військових підрозділів з Афганістану. Президент Дж. Байден заявив: «Я відмовився розпочинати ще одне десятиріччя бойових дій в Афганістані», «Операція в Афганістані завершена». Він підписав у лютому 2020 року, угоду з представниками Талібану, про остаточне виведення американських військ, і вказав термін, а саме до травня 2021 року, але цю угоду дуже сильно розкритикували, тому що не врахували думку афганського уряду. Тому Байден, не зміг протистояти цьому, і переніс виведення військ ближче до вересня 2021 року, але він продовжив реалізацію свого плану, незважаючи на думку інших. Але це рішення дало дуже серйозні наслідки, а саме те, що таліби скориставшись цим почали швидко просуватися по території, внаслідок чого почалася евакуація тисячі афганців до аеропорту Кабула, де відбувся теракт 26

²⁶ Carpenter T. Joe Biden's Ukraine Policy: A Repeat of George W. Bush in Georgia? The National Interest. April 5, 2021. URL: <https://nationalinterest.org/blog/skeptics/joe-biden%E2%80%99s-ukraine-policy-repeat-george-w-bushgeorgia-182036> (date of access: 19.11.2025)

³⁰ Episkopos M. Is Biden Pushing Russia and China Closer Together? The National Interest. May 1, 2021. URL: <https://nationalinterest.org/feature/bidenpushing-russia-and-china-closer-together-184224> (date of access: 16.11.2025)

серпня який здійснив смертник з ІДІЛ, це призвело до того, що померло щонайменше 180 афганців, серед яких були діти, та 13 військових США. Далі був удар американського дрона, який був націлений на члена ІДІЛ-К, але який замість цього, вбив афганську родину, тому це додало ще одну серйозну помилку. Адміністрація Байдена виправдовувала вихід, наголошуючи, що строки «не були визначені навмання, а були сформульовані з метою збереження життів американців». Відтоді США не визнали уряд Талібану, проте доручили Катару виконувати функції дипломатичного посередника в країні, де, за словами

міжнародних експертів, фіксується відкат у сфері прав людини, зокрема щодо становища дівчат і жінок. 22 грудня адміністрація надала дозволи на доставку гуманітарної допомоги в Афганістан через ООН та недержавні організації, оскільки держава переживає поглиблення гуманітарної кризи.

Зовнішньополітичний курс щодо Близького Сходу адміністрація Байдена розглядала як такий, що продовжує тенденцію поступового зменшення уваги до цього регіону — процес, який почався за президентства Обами і тривав за Трампа, включаючи передислокацію частини військових ресурсів з території.

9 грудня Вашингтон також оголосив про формальне завершення бойової операції під проводом США в Іраку, хоча командував американськими силами в регіоні повідомив Associated Press, що 2500 військових США, які з середини 2020 року здебільшого виконують консультативні та підтримувальні функції, залишаться там у найближчій перспективі. Водночас виведення приблизно 900 американських військовослужбовців, що перебували у Сирії, також не передбачалося найближчим часом.

У листопаді ОАЕ, Бахрейн, Ізраїль та США провели спільні морські військові навчання в акваторії Червоного моря — вперше цей квартет офіційно визнав проведення спільних маневрів. Президент, він підтримував таке тісне партнерство США з Ізраїлем, але все ж таки зазнав критики за недостатньо жорстку позицію щодо прав людини та за повільну публічну реакцію Вашингтона на загострення конфлікту між Ізраїлем і Газою у травні, внаслідок якого загинули щонайменше 256 палестинців і 13 громадян Ізраїлю. США

32

стверджували, що неопублічне посередництво допомогло швидше зупинити насильство.

Разом із тим нова адміністрація прагнула продемонструвати відмежування від поблажливого курсу щодо Ізраїлю часів Трампа — зокрема, включивши до санкційного списку ізраїльську компанію NSO, чії технології стеження використовувалися урядами для контролю за дисидентами, журналістами та опозицією, пообіцявши знову відкрити консульство США для палестинців у

Єрусалимі та засудивши ізраїльську поселенську діяльність.

США намагалися припинити підтримку наступальних операцій коаліції на чолі з Саудівською Аравією у Ємені, але не ввели санкцій проти спадкоємного принца Мохамеда бін Салмана, хоча дані американської розвідки прямо пов'язували його з убивством журналіста Джамаля Хашоггі. Держдеп також поставив частину щорічної оборонної допомоги Єгипту у розмірі 1,3 млрд доларів у залежність від покращення ситуації з правами людини. 20 грудня Єгипет засудив трьох відомих правозахисників до ув'язнення — крок, який експерти назвали продовженням тривалих репресій проти інакодумців.

Вони заявляли, що розглядають саме Китай як головний зовнішньополітичний пріоритет, а держсекретар Ентоні Блінкен у березні назвав КНР «єдиною державою, що має економічні, дипломатичні, військові та технологічні ресурси, здатні серйозно кинути виклик стабільному та відкритому міжнародному порядку — усім нормам, принципам і зв'язкам, які забезпечують функціонування світу так, як того прагнуть США». Деякі аналітики та медіа розцінювали такі кроки американської сторони як початок «нової холодної війни» з азійською супердержавою. Водночас США регулярно критикували те, що називають примусовою та агресивною поведінкою Китаю в регіоні: у Східно та Південно-Китайському морі, щодо Тайваню, а також порушення прав людини в Гонконзі та Сіньцзяні. Напруженість навколо Тайваню залишалася надзвичайно високою, оскільки Китай розглядав цю територію як власну. Так само Пекін не відкидав можливості силового вторгнення на острів і регулярно здійснював польоти винищувачів біля повітряного простору Тайваню.

33

У жовтні Байден, здавалося на перший погляд, неначе відійшов від більш давньої політики США «стратегічної невизначеності» стосовно Тайваню, заявивши, що Вашингтон підтримає Тайбей у разі китайського нападу. Згодом Білий дім пом'якшив цю заяву. Після особистої зустрічі державне видання Global Times повідомило, що Сі Цзіньпін попередив Байдена, що США «грають з вогнем», підтримуючи прагнення Тайваню до незалежності, і що це може мати

для них негативні наслідки³³.

Основні коментарі з приводу Росії були більш стриманішими: президент назвав санкції, запроваджені проти РФ, «прямою і пропорційною відповіддю», водночас зауваживши те, що Вашингтон і Москва здатні співпрацювати там, де це відповідає спільним інтересам. Китай і Росія запровадили безпрецедентні односторонні контрзаходи у відповідь на політику санкцій США. РФ оголосила курс на «нульову толерантність» до нових санкцій після того, як Захід ввів додаткові обмеження через вирок, винесений російському опозиціонеру А. Навальному. В. Путін відмовився від традиційної для РФ риторики «пропорційності» й пообіцяв «асиметричну відповідь», якщо Захід перейде «червону лінію» стосовно Росії. Паралельно Китай запровадив санкції проти низки західних посадовців, включно з очільницею Комісії США з міжнародної релігійної свободи Г. Манчин, на тлі скандалу щодо становища уйгурської мусульманської меншини. Пекін також пригрозив жорсткою реакцією у разі бойкоту США зимових Олімпійських ігор 2022 року. Після ескалації риторики, В. Путін висловив готовність обговорити з американським лідером питання двосторонніх відносин, стратегічної стабільності, регіональних конфліктів і глобальних викликів. Білий дім у свою чергу заявив, що зустріч відбудеться «у відповідний момент»³⁰.

—³³ Stepansky J. US foreign policy in 2021: Key moments in Biden's first term. Al Jazeera. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2021/12/24/us-foreign-policy-in-2021-key-moments-in-bidens-first-term> (date of access: 16.11.2025)

³⁰ Episkopos M. Is Biden Pushing Russia and China Closer Together? The National Interest. May 1, 2021. URL: <https://nationalinterest.org/feature/bidenpushing-russia-and-china-closer-together-184224> (date of access: 16.11.2025)

Усі ці заходи застосовувалися в умовах різкого зростання напруги в російсько-американських відносинах та на тлі побоювань можливого загострення ситуації на Сході України через концентрацію російських військ біля її кордонів. Розуміючи необхідність підтримання діалогу, Дж. Байден запропонував В. Путіну зустріч, наголосивши на прагненні до «стабільних і

передбачуваних» відносин і зазначивши, що санкції могли бути й жорсткішими

46

Науковець Дж. М. Джонс зауважував, що вже приблизно у липні рівень схвальних оцінок діяльності президента США становив 45%, тоді як 5% респондентів утрималися від відповіді, це було очікуваним на тлі пандемії COVID-19, інфляційних процесів та підвищення вартості товарів, попри економічне пожвавлення та зниження рівня безробіття у США. Щодо партійної приналежності, 90% демократів, 12% республіканців та 48% виборців, які не належать до жодної партії, підтримують діяльність Дж. Байдена ⁴⁵. Рівень його схвалення серед демократів та незалежних виборців залишалося порівняно низьким. Рівень схвалення діяльності віце президентки становить 49%, К. Гарріс отримувала майже повну підтримку серед демократів (92%) та надзвичайно низький рівень позитивних оцінок серед республіканців (4%) ⁵¹.

Стосовно релігійного чинника у діяльності президента США, Дж. Байден виступає за модель взаємин між державою та церквою, що передбачає їх розмежування. Священник-єзуїт Т. Риз, старший оглядач Служби релігійних новин, зазначив: «Це людина, яка носить у кишені чотки та відкрито говорить про свою віру», додавши, що він є «традиційно релігійним католиком». У своїх мемуарах 2007 року «Обіцянки стримати: про життя і політику» («Promises to Keep: On Life and Politics») Байден підкреслив, що він «не має морального права

⁴⁶ Joe Biden seeks to clobber Russia with new economic sanctions. The Economist. April 15, 2021. URL: <https://www.economist.com/unitedstates/2021/04/15/joe-biden-seeks-to-clobber-russia-with-new-economicsanctions> (date of access: 18.11.2025).

⁴⁵ Jeffrey M. Jones. Biden Approval Drops to 50%, Lowest for Him to Date. (2021). Gallup. URL: <https://news.gallup.com/poll/352733/biden-approval-drops-lowest-date.aspx> (date of access: 18.11.2025). ⁵¹ Megan Brennan. Biden's Approval Rating Hits New Low of 43%; Harris' Is 49%. (2021). URL: <https://news.gallup.com/poll/354872/biden-approval-rating-hits-new-low-harris.aspx> (date of access: 16.11.2025)

нав'язувати власні переконання всьому суспільству». Попри те, що Католицька церква наполягає на забороні абортів, Дж. Байден як сенатор голосував за збереження заборони щодо федерального фінансування абортів. Втім, будучи президентом, він висловився за скасування цієї заборони, що отримало негативну

реакцію з боку представників католицького духовенства^{22 11}.

Дослідник Е. Блінкен вважав, що ставлення адміністрації до основних міжнародних проблем, все ж таки більше має раціональне мислення, тобто це вирішення основних питань, чітко відмежовувати позиції союзників та опонентів. Також він зазначав, що однією із актуальних на той момент проблем була ситуація в Афганістані, так як президент усвідомлював загрозу повторної громадянської війни або відродження «Аль-Каїди» після відходу США, але вважав, що збереження невеликого контингенту в Кабулі за умов наступу талібів може навіть ускладнити збір розвідданих та антитерористичні заходи⁴⁰. Такий же прагматизм, за словами Блінкена, лежить в основі політики Байдена і щодо Росії. На запитання про те, як Дж. Байден може одночасно називати Президента РФ «вбивцею» та бути готовим до співпраці, Блінкен відповів, що це приклад політики «батого і пряника». Адміністрація, з одного боку, вимагатиме від Москви відповідальності за будь-які агресивні дії, а з іншого — залишатиметься відкритою до співробітництва у сферах взаємної вигоди. Держсекретар також висловив занепокоєність різким нарощуванням російських сил і важкої техніки біля українського кордону⁴⁰.

Ідеологія Дж. Байдена на міжнародне лідерство є відкрита до нових форматів взаємодії. У цьому контексті Блінкен згадав про формування коаліції «демократичних країн-партнерів», до якої можуть приєднатися й інші впливові

²² Biden Places His Catholic Faith Front and Center. (2021). «VOA». URL: https://www.voanews.com/a/usa_biden_places-his-catholic-faith-front-andcenter/6202529.html (date of access: 16.11.2025).

¹¹ Стебляк Д. М. Зовнішня та внутрішня політика президента США Дж. Байдена. Релігійний чинник у політиці президента. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ. 2021. № 5. С. 71–74.

⁴⁰ Ignatius D. Opinion: Antony Blinken offers a window on how Biden's foreign policy decisions will be made. The Washington Post. April 9, 2021. URL: https://www.washingtonpost.com/opinions/global-opinions/antonyblinken-offers-a-window-on-how-bidens-foreign-policy-decisions-will-be-made/2021/04/08/dce01208-98a7-11eb-b28dbfa7bb5cb2a5_story.html (date of access: 16.11.2025)

суб'єкти, зокрема глобальні технологічні корпорації. Така коаліція покликана спільно вирішувати масштабні глобальні проблеми — пандемії, зміни клімату,

загрози від шкідливих технологій — які неможливо подолати зусиллями однієї держави ¹¹. Така кількість накопичених невирішених питань частково пояснює, чому новий президент поки що не приділив достатньо уваги окремим зовнішньополітичним напрямам і не скасував деякі радикальні заходи Д. Трампа, зокрема жорстке посилення блокади Венесуели, Куби, Ірану, Сирії та Північної Кореї, які розглядаються як такі, що суперечать нормам гуманізму та підсилюють міжнародну напруженість ³².

Незважаючи на доволі очевидні відмінності у підходах Д. Трампа і Дж. Байдена, слід підкреслити, що останній успадкував деякі агресивні методи свого попередника. Державний секретар Е. Блінкен дотримується жорсткої лінії щодо Китаю, а на сенатських слуханнях навіть підтримав тезу М. Помпео про геноцид у провінції Сінцзян. З окремих питань команда Дж. Байдена продовжила курс адміністрації Д. Трампа, зокрема щодо поглиблення підтримки України в умовах російської агресії.

Головним зовнішньополітичним гаслом Дж. Байдена стало твердження: «Америка повернулася». Новий президент та його команда національної безпеки активно відновлювали союзницькі мережі в Азії та Європі, повертаючись до співпраці в межах глобальних інститутів та загострюючи критику авторитарних режимів. Він швидко скасував імміграційні заборони Д. Трампа та оголосив про фінпроєкти для вакцинації найбільш вразливих країн світу. Ці кроки здійснювалися на тлі руйнівної пандемії та безпрецедентної внутрішньополітичної кризи, пов'язаної з подіями 6 січня 2021 року. Центральним її елементом стало стратегічне протистояння США та Китаю як великих держав, а також ширше глобальне суперництво між демократичними та неліберальними моделями врядування. Особлива увага приділяється також питанням зміни клімату, прав

¹¹ Стеблук Д. М. Зовнішня та внутрішня політика президента США Дж. Байдена. Релігійний чинник у політиці президента. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ. 2021. № 5. С. 71–74.

³² Guerra Cabrera A. Nueva guerra fría? La Jornada. 8 de abril de 2021.

URL:<https://www.jornada.com.mx/2021/04/08/mundo/022a1mun> (date of access: 18.11.2025)

людини та використанню інструментів міжнародної торгівлі для створення

майбутніх робочих місць у США. Усе це демонструвало прагнення нової адміністрації знайти оптимальний баланс між національними інтересами та ціннісними орієнтирами держави, а також між внутрішніми викликами та глобальною роллю США ⁶⁸.

Отже, зовнішня політика Дж. Байдена, хоча й суттєво відрізнялася від політики Д. Трампа, одночасно зберігала елементи спадковості. На відміну від деяких попередників, Дж. Байден сформував команду з давніх колег та соратників. Починаючи з першого дня, він приєднався до Паризької кліматичної угоди та Всесвітньої організації охорони здоров'я, з яких Трамп вийшов ще в 2017 та 2020 роках відповідно. На відміну від хаотичного, непослідовного підходу Д. Трампа, Байден прагнув проводити системну політику стосовно КНР, зміцнюючи коаліції союзників для стримування Китаю у сферах торгівлі, прав людини, політики щодо Гонконгу, діяльності у Південно-Китайському морі та подолання наслідків пандемії.

2.2. Безпековий та політичний вимір (військова допомога, дипломатія, санкційна політика проти РФ)

Основний безпековий та політичний вимір між США та Україною, набув більш особливого значення в умовах повномасштабної агресії з боку Російської Федерації. Тому саме в центрі цих відносин опинилася військова допомога, дипломатичні відносини між країнами, та основне це примусовий вплив на Росію, за рахунок введення політичних та економічних санкцій. Разом із цим, для того щоб повністю зрозуміти хід логіки США, потрібно розглянути попередній історичний досвід, який безпосередньо вплинув на формування відповіді США, до деяких військових моментів.

⁶⁸ The Biden 100-Day Progress Report. Foreign Policy. April 23, 2021. URL: <https://foreignpolicy.com/2021/04/23/biden-100-day-report-card/> (date of access: 16.11.2025)

Трагічним інцидентом в історії США став напад терористичної організації «Аль-Каїда» у вересні 2001 року. Це стало великим потрясінням для усього світу. Чинний на той момент президент США, Джордж Буш, відреагував на це початком військової операції. Її метою була ліквідація екстремістської групи, яка винна у катастрофі, і база якої знаходилась у Афганістані⁶⁰. Крім цього були на меті й інші цілі, такі як-от усунення режиму Талібану та приведення до влади демократичного афганського уряду. Проте впродовж років так і не вдалось досягнути поставлених цілей. Крім того, ця операція вимагала значної фінансової підтримки, залучення великої кількості людей, що економічно ставало не вигідним. Саме тому наступний президент, Барак Обама, зменшив військові сили⁴⁹.

Таку політику підтримав і Дональд Трамп, тож з приходом до влади зосередився на повному припиненні воєнних дій. Він проводив перемовини з Талібаном, у результаті яких з афганських в'язниць були звільнені 5 тисяч солдатів Талібана. 21 вересня 2017 року президент США Дональд Трамп та президент Афганістану Ашраф Гані погодились щодо угоди про розробку запасів рідкоземельних металів, проте вона так і не набула чинності. Ще однією домовленістю Трампа з Талібаном була угода 29 лютого 2020 року про виведення військ з Афганістану до травня 2021 року^{48 33}.

На це рішення впливала тривалість даної операції та економічні витрати. Це викликало байдужість до даної проблеми. США витрачало багато економічних ресурсів та сил протягом 20 років, але отримати бажані результати так і не спромоглись. До того ж, Байден прагнув зростання впливу США на всесвітній арені та протистояв збільшенню економічного впливу Китаю та Росії. Байден був певен, що афганські державні сили самостійно спроможні

⁶⁰ Satia P. History's Warning for the U.S. Withdrawal From Afghanistan / Ed. by Edward Felsenthal. 2021. URL: <https://time.com/5959806/afghanistan-us-withdrawal-history> (date of access: 16.11.2025)

⁴⁹ Landler M., Cooper H. Obama Will Speed Pullout From War in Afghanistan. New York Times. 2011. URL: <https://www.nytimes.com/2011/06/23/world/asia/23prexy.html> (date of access: 16.11.2025) ⁴⁸ Jones S.G. In the Graveyard of Empires: America's War in Afghanistan. New York: W.W. Norton & Company, 2020. 432 p.

³³ Hadid D. U.S. Unconditional Withdrawal Rattles Afghanistan's Shaky Peace Talks. The New York Times. 2021. URL: <https://www.nytimes.com/2021/08/15/world/asia/afghanistan-peace-talks.html> (date of access: 16.11.2025).

відбиватися від атак агресора. Проте подальші події показали, що така позиція була не правильною.

Сили та авторитет Талібану зростали від моменту, коли Сполучені Штати вирішили вести з ними переговори. І вже 15 серпня 2021 року талібам вдалось захопити Кабул, а на той момент чинний президент Афганістану, був змушений покинути країну. На поміч у цьому йому прийшли війська США, які організували повітряну операцію по перевезенню президента у безпечне місце. Такі обставини вкрай негативно відобразились на рейтингу Байдена, його дії тепер викликали шквал обурення і критики у бік політика. «Ще один кризовий епізод у демократії», - саме так висловився прес-секретар кампанії конгресу. Та й самі демократи бурхливо обговорювали події. Деякі з них, а саме сенатор Ворнер та сенаторка Сінема, висловлювали незадоволення темпом евакуації американців. Такі наслідки дій президента призвели до дискредитації його авторитету та навіть зачепили геополітичні зміни. Дипломатів нового уряду Афганістану прийняли у десятках країн, а в самому Кабулі залишились представники Ірану, Китаю та Пакистану. У цей же час Москва прагнула налагодити тісний зв'язок із талібами. У жовтні 2024 року у Москві міністр закордонних справ Лавров зустрічався із талібським міністром Аміром Ханом Муттакі, а вже у квітні 2025 року російський Верховний суд викреслив їх з переліку терористичних організацій. Основною причиною підтримки тісних зв'язків із талібами з боку Росії було прагнення контролю загрози з Центральної Азії та відновлення ролі посередника у регіоні. Китай обачливо відносився до нової влади в Афганістані та прагнув отримати гарантії безпеки. У його плани також входило розширення економічного впливу, але офіційно визнавати талабів не поспішав. Ісламабад підтримував Талібан, тому їх прихід до влади розцінювався позитивно з точки зору геополітичних інтересів. Пакистан залишив кордон відкритим та забезпечував переправу афганських біженців, проте згодом відносини між країнами почали ускладнюватися. Але навіть так Пакистан усе ще залишався важливим у перемовинах. Іран не визнавав офіційно талібів, але прагнув до налагодження відносин. Його цілями було стримування ІДІЛ, контролювання

водних ресурсів та приплив афганських біженців. Та не зважаючи на суперечливість у ідеологічних поглядах, Іран обрав шлях, що буде взаємовигідним для обох країн.

Прийшовши до влади, таліби розпочали репресії та жорстоку політику по відношенню до жіночого населення. Під їх керівництвом було закрито багато шкіл для дівчат, жінки втратили усе, чого досягли за останні 20 років. Влада переслідувала громадських активістів, пригноблювало ЗМІ. Було заморожено приблизно \$9,5 млрд міжнародних резервів в США та ЄС. Це сприяло інфляції та стало початком безробіття, що урешті-решт призвело до гуманітарної катастрофи. Світові лідери усвідомили, що помилкою катастрофічних масштабів стало саме координоване виведення американських військ у 2021 році. Європейський уряд, за словами дослідників Politico, відчував зневагу, адже такі дії послабили довіру до Заходу. Лідери НАТО та ЄС після такого колосального дипломатичного провалу відчули потребу у незалежності щодо прийняття стратегічно важливих рішень. Для всього світу війна в Афганістані стала приводом для роздумів, що тривале перебування військових сил є неможливим у внутрішньому конфлікті іншої країни. Пріоритетом для США була дипломатія, а не участь у війнах, тож політика глави держави була націлена на збереженні національних інтересів та розсудливого використання військової сили. Президент США виявляв готовність інвестувати у розвиток технологій, зокрема штучного інтелекту, і застосувати гнучку дипломатію у разі потреби.

Від початку правління Джо Байдена конфлікт у Сирії не зазнав особливих змін. На цій території перебувало близько 900 американських солдатів на тренуваннях. Вони допомагали курдсько-арабським силам, брали на себе контроль ситуацією та підтримку безпеки, не даючи змоги ІДІЛ повернутися до влади. З плином часу у Сирії кількість американських солдатів почала зростати. Так на кінець 2024 року їх вже налічуввалось близько 2 000. Це сталось через загострення стосунків та початок війни між Ізраїлем та ХАМАСом⁶².

⁶² Smith J.A. The New American Security Doctrine: Diplomacy, Technology, and Restraint. Washington,

Байден не визнавав режим Башара Асада та наголошував на потребі політичної трансформації за резолюцією РБ ООН 2254 (2015). Він вважав, що допоки цього не буде досягнуто, влада повинна належати сирійцям, а рішення щодо політики мають ухвалюватися в рамках міжнародних переговорів. Тому адміністрація Байдена продовжувала застосовувати санкції.

Після занепаду режиму Асада у 2024 році кількість військових була зменшена і вже у квітні 2025 року їх численність становила 1 000 осіб. Ситуація в Сирії залишалась контрольованою, а військові американські сили були зосереджені на основних базах, аби у разі необхідності нанести удар по ІДІЛ. У своїх публічних виступах Джо Байден висловлювався про падіння Асада як про «фундаментальний акт справедливості» і «історичною можливістю» для народу Сирії. Він наголошував, що ослаблення цього режиму було пов'язане із поразками покровителів Асада – Росії, Ірану та «Хезболли», які були підірвані підтримкою США, України та Ізраїлю у 2023-2024 роках ⁷⁶.

Байден активно підтримував новий уряд Сирії та у відновленні країни. У боротьбі проти ІДІЛ, угруповання SDF (курдсько-арабський альянс) отримало велику підтримку від американського уряду. Критично важливою для стримування ІДІЛ та підтримки єдності SDF була присутність американських військових. Вони евакуювали населення із зон, що звільнялись до підконтрольних територій. Водночас Туреччина визнавала SDF спільником забороненої Робітничої партії Курдистану. На такі заяви представники Білого дому організували переговори у грудні 2024 року між Туреччиною та Сирією. США твердо заявляли про необхідності підтримувати новий уряд Сирії та оминати конфлікти між групами. Вони попереджували про намір втрутитися і захищати сирійців, якщо Туреччина буде продовжувати репресії проти курдських угруповань. За ініціативи уряду Америки була продовжена багатомільярдна фінансова допомога біженцям та постраждалим від війни людям. У 2021 році відновили фінансування UNRWA (Агентство ООН для палестинських біженців).

Воно включало надання медичної допомоги та навчання дітей у Сирії. У січні 2024 року Департамент внутрішньої безпеки США дозволив легальне перебування та працевлаштування сирійців, що мешкали у Штатах, до вересня 2025 року. Але через ряд причин (агресія Росії по відношенню до України, Ірану до Ізраїлю) це стало невід'ємною частиною стратегії США ⁵⁰.

Сполучені Штати та Ізраїль стали союзниками, адже вони мають спільні прагнення. Їх об'єднувало бажання розвитку демократії, економіки та створення безпеки у світі, що б дозволило їх країнам процвітати. Білий дім надав високотехнологічну оборонну систему («Залізний купол») Ізраїлю, а у 2021 році ухвалили новий пакет військової допомоги, у рамках якого надали сучасні системи ППО та інші технології, направлені на оборону. Відновлення дипломатичних відносин між Ізраїлем та іншими арабськими країнами було особистим прагненням Байдена і це відобразилось на його зовнішній політиці. Президент спробував відновити ядерну угоду з Іраном. Та Ізраїль критикував ці спроби, вважаючи для свого народу таку перспективу небезпечною. В Овальному кабінеті зважали на коментарі свого союзника, адже це було важливим для збереження дипломатичних відносин між країнами. Одним із напрямків діяльності зовнішньої політики Байдена було намагання відновити мирні переговори між Ізраїлем та Палестиною, які були заморожені за часів правління Дональда Трампа. США виявили підтримку до Палестини, відновленням фінансування для Організації Об'єднаних Націй на гуманітарну допомогу для палестинських біженців. Це дозволило зробити важливий дипломатичний крок у регулюванні палестино-ізраїльського конфлікту ¹⁹.

Дональд Трамп, будучи президентом, визнав Єрусалим столицею Ізраїля, куди у 2018 році перенесли посольство США. Він запропонував план анексії Західного берега річки Йордан, що викликало чималу критики від світової спільноти. Така пропозиція не була гуманною, хоча і відповідала інтересам

⁵⁰ Levitt M. Hezbollah: The Global Footprint of Lebanon's Party of God. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2020. 312 p.

¹⁹ Anderson L. The State and Social Transformation in Modern Syria. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2018. 254 p.

Ізраїля. Його ж наступник, Байден, відмовився від визнання Єрусалиму як столиці Ізраїлю і наголошував на потребі вирішення цього питання шляхом мирних переговорів між Ізраїлем та Палестиною, бо був переконаний у дієвості цього методу. Партнерські відносини між США та Ізраїлем продовжились із зосередженням на домовленостях, підписанні угод, зокрема у питаннях регулювання палестино-ізраїльського конфлікту та відносинах Ізраїлю з іншими арабськими країнами. У порівнянні з попереднім періодом, політика адміністрації стала більш поміркованою у питаннях досягнення довгострокової стабільності з Іраном.

Байден розпочав свій шлях президента у непростий час. Країна та й увесь світ були охоплені пандемією, а дії Трампа спричинили погіршення відносин з іншими країнами. На тлі нестабільності у державі вплив Китаю зростав. США були занепокоєні подіями у Сінцзяні, Гонконзі та Тибеті, тому були застосовані санкції проти деяких китайських чиновників та був впроваджений закон про «Запобігання примусовій праці уйгурів». Усі товари, що були виготовлені в Сінцзяні, будуть вважатися зробленими зі застосуванням примусової праці. Якщо ж імпортер не зможе спростувати це, то в'їзд в Сполучені Штати для нього заборонений. Ще одним важливим напрямком політики Байдена стало виділення понад 2 трлн доларів на розвиток американської промисловості, зокрема на розвиток екологічної енергетики та удосконалення інфраструктури, що на додачу привабляло інвесторів. Така політика Байдена дозволила стрімко підняти економіку країни. За часів його правління зросла кількість іноземних інвестицій, збільшився індекс S&P 500 приблизно на 54%. Був створений новий альянс між Австралією, США та Великобританією (AUKUS), між Японією та Південною Кореєю. Водночас показники фондового ринку Китаю пішли на спад. Інвестиційний договір між ЄС та Китаєм так і не був підписаний через

збільшення тарифів, були й перешкоди в торгівлі з Чілі, Мексикою, Бразилією та Індонезією через санкції. Та не зважаючи на завзяте суперництво між Америкою та Китаєм, вони змогли досягти позитивних результатів у деяких питаннях, зокрема в обміні незаконно затриманих американських громадянах та

44

нелегальних китайських біженців. Крім того ці країни уклали угоду про контроль ядерних запусків, що значно підвищило рівень безпеки у світі. На прес-брифінгу у вересні 2022 року президент США заявив про готовність надати військову підтримку Тайваню у разі агресії з боку Китаю. У 2023 році було проведено передачу Тайваню нового озброєння, зокрема системи протиповітряної оборони. На суму близько \$75 млн у 2024 році було ухвалено нові поставки зброї. Китай повсякчас заявляв, що такі дії з боку США будуть розцінені як втручання у внутрішні справи країни та справляв тиск дипломатичним шляхом. Та адміністрація Білого дому не зважала на такі вислови та продовжувала підтримувати Тайвань, при цьому наголошуючи на важливості захисту демократії та суверенітету острова. А також надавали економічну допомогу, посилюючи при цьому торгівельні зв'язки та розвиваючи інфраструктуру. У 2023 році в рамках ініціативи «Тайвань XXI століття», що було підписано Тайванем та США, останні мали надавати підтримку малому й середньому бізнесам, фінансово вкладатися у розвиток новітніх технологій, робити інвестиції у стратегічно необхідні галузі. Китай, як і наголошував раніше, негативно ставився до таких дії, тому відповів на цю угоду, у 2024 році почав військові навчання навколо острова, демонструючи власні сили і намагаючись примусити Тайвань покинути свої прагнення до незалежності. США, у свою ж чергу, відповіли на це наданням ще більшої підтримки Тайваню. Адміністрація президента уклала нові договори про оборону із Японією та Південною Кореєю. Адміністрація прагнула контролювати ситуацію навколо острова, аби запобігти дестабілізації у регіонах, де Тайвань є стратегічно важливим елементом безпеки. Сполучені Штати також, як і Китай, ініціювали військові навчання у Тихому океані зі своїми союзниками, метою яких було збільшити взаємодії між арміями

та демонструванні власної готовності до захисту острова. Попри те, що Тайвань не включили до складу НАТО, президент США надавав підтримку через економічні, дипломатичні та технологічні угоди. Він підкреслював необхідність у міжнародних партнерства з демократичними країнами Азії та Тихоокеанському регіоні.

45

Відносини США з Росією також отримали зміни зі вступом Джо Байдена на посаду президента. Ці дві країни усе ще були важливими учасниками геополітичного процесу. Вони повсякчас змагаючись на міжнародній арені за першість. Головними атрибутами їх конкуренції були військові змагання, боротьба за кращі результати в економіці. Вони накладали санкції, вступали у вирішення різних конфліктів у різних регіонах світу або починали їх, зокрема агресивні військові дії Росії в Україні. Відновлення санкцій проти Російської Федерації було необхідним кроком адміністрації Байдена після початку його правління. РФ звинувачувалась у багатьох злочинах таких, як втручання у вибори у 2016 році, численні кібератаки, порушення прав людини та міжнародного права, що вимагало радикальних рішень з боку США. Були введені санкції проти російських високопосадовців та підприємств - заморожувались активи, вводились заборони на операції з російським боргом та обмежувався доступу до фінансових ринків. Аби забезпечити достатній тиск на Росію, Білий дім співпрацював з міжнародними партнерами. Кремль обвинувачували у хакерських атаках на урядові інституції США та приватні компанії, тому були запроваджені додаткові санкції.

Після початку війни в Україні у лютому 2022 року, Сполучені Штати стали головним її союзником. Вони надавали гуманітарну, фінансову та військову допомогу від початку повномасштабного вторгнення. Джо Байден підтримував Україну у її намаганнях зберегти територіальну цілісність та у боротьбі за демократію, надаючи необхідні для цього ресурси та зброю. Росія ж не могла закрити очі на таку згуртованість країн проти неї. Усе це стало загрозою її власним інтересам. Москва запроваджувала санкції та закидала погрози та

звинувачення у сторону Сполучених Штатів та їх союзників. Конкуренція між США та РФ не мала територіальних меж. Вона продовжувалась і на Близькому Сході, в Центральній Азії та Індो-Тихоокеанському регіоні. У Сирії Росія підтримувала режим Башара Асада, тому вона могла отримати бойовий досвід у цьому регіоні, мати певний вплив над ним. В той час США підтримувати курдські сили та надавали їм військову допомогу проти терористичних угруповань,

46

наприклад ІДІЛ. В Індо-Тихоокеанському регіоні Росія намагалась розширити свій економічний вплив та зміцнити військові відносини з Індією та В'єтнамом, у той час як США прагнули стримувати вплив Китаю, аби той не претендував на місце США у світі. Росія прагнула до співпраці з іншими країнами, які б посилили її присутність у стратегічно важливих регіонах, такі як-от Африка чи Латинська Америка. У відповідь на це США намагались стримувати вплив Москви дипломатичними та економічними шляхами, які були основними у реалізації політики цієї країни. Адміністрація Байдена прагнула обмежувати діяльність усіма своїми силами альянсу Росії та Китаю, адже їх співпраця у різних сферах погрожувала забрати лідерство у США. Анексія Криму, агресія по відношенню до України, кіберзагрози, інформаційні війни та інші ворожі дії Росії загострювали відносини із США. Президент, запроваджував санкції, військову підтримку союзників та підтримку демократичних процесів. Росія, у той же час, відповідала на це контрзаходами та намаганням зміцнити свої позиції в геополітичних процесах. Незважаючи на чимале суперництво цих двох країн, їх взаємодія залишалась невід'ємною частиною глобальної безпеки ⁶⁷.

Зовнішня політика Джо Байдена була направлена на розвиток демократії, зміцненні відносин з іншими країнами та посилені впливу США на міжнародній арені через розвиток економіки країни та вибудовуванні мережі зв'язків у кожному куточку світу. Деякі рішення були поспішними, що викликало хвилю обурення і критики, наприклад виведення військ з Афганістану. Байден прагнув вирішувати конфлікти мирним демократичним обговоренням, наприклад у

відносинах між Палестиною і Ізраїлем. Але, коли це було необхідно, застосовував радикальні методи, наприклад санкції проти Китаю, який погрожував нападом на Тайвань, чи проти Росії, яка розпочала війну в Україні. Діяльність Джо Байдена була спрямована на зміцненні альянсів, стримування Китаю та відновленні лідерства США на світовій арені.

⁶⁷The Biden Administration Russia Policy // Journal of Contemporary Eastern Asia. 2023.
URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/18793665231170639> (date of access: 17.11.2025)

2.3. Економічне та гуманітарне співробітництво (фінансова допомога, енергетика, підтримка реформ, відбудова)

За відомостями ООН, унаслідок воєнних подій в Україні постраждали 15,7 млн людей, серед яких 6,5 млн стали вимушеними переселенцями всередині держави ⁷². Понад 7 млн громадян України потребують негайної гуманітарної підтримки та соціального забезпечення. Нестача ресурсів у державному секторі ускладнює надання допомоги цим групам населення. За таких умов гуманітарна підтримка є критично важливою для жителів України. Вона сприяє забезпеченню людей харчами, водними ресурсами, прихистком і медичною опікою, необхідними для виживання. Це може бути провіант, зокрема продукти харчування — зернові, м'ясо, молоко, овочева та фруктові продукти. Такий вид допомоги дає можливість забезпечити населення їжею, особливо в місцевостях із пошкодженою інфраструктурою. Гуманітарна підтримка включає також житло, наприклад тимчасові модулі, намети, матраци й постільні речі. Це сприяє забезпеченню українців прихистком, особливо тих, хто втратив своє помешкання через війну. Постачання медикаментів і медичного устаткування дає змогу забезпечити населення медичною допомогою.

Гуманітарну підтримку Україні надають як країни-партнери, так і міжнародні інституції. Водночас через руйнацію та блокаду українських портів суттєво зменшився вивіз зернових та іншої аграрної продукції. Держава

недоотримує десятки мільярдів доларів валютних надходжень¹⁶. Бюджет втрачає значні податкові ресурси. Це становить загрозу фінансовій стабільності та макроекономічній рівновазі України. Колосальна потреба у фінансових ресурсах робить підтримку світової спільноти для України абсолютно невідкладною. Без суттєвої зовнішньої підтримки Україні загрожує критичний фінансовий обвал. У

⁷² United Nations Ukraine, the United Nations country team website of Ukraine. URL: <https://ukraine.un.org/en/171956-15-million-people-affected-warukraine-require-humanitarian-assistance-year-end-major-un> (date of access: 17.11.2025)

¹⁶ Український агросектор адаптується до роботи в умовах війни. Голос Америки. URL: <https://www.holosameryky.com/a/ukraina-zerno-adaptatsiya-doviny/7367433.html> (date of access: 17.11.2025).

таких умовах держава гостро потребує масштабної міжнародної допомоги, щоб уникнути економічного краху та забезпечити макрофінансову стабільність. Основними донорами виступають МВФ, Світовий банк, Європейський Союз, США та інші союзні країни. Очікується, що загальний обсяг необхідної підтримки лише з боку ЄС становитиме приблизно 30–40 млрд євро щороку⁵⁴. Гранти, кредити та фінансова підтримка допомагають уряду зберігати ключові функції, виплачувати заробітні плати та підтримувати відносну нормальність життя. Відновлення інфраструктури отримує важливий імпульс, що дозволяє відновити порушені логістичні ланцюги та активізувати економічні процеси. Фінансування реконструкцій лікарень і навчальних закладів, ремонт електромереж і транспортних магістралей, а також відновлення дорожнього покриття та мостів має першорядне значення.

Повномасштабна агресія Росії проти України спричинила не лише надзвичайні руйнування та численні людські втрати, а й завдала потужного удару по економічній системі держави. За підрахунками фахівців, прямі економічні втрати від знищеної інфраструктури, розбомблених підприємств, зупиненого виробництва та скороченого експорту вже перевищили 100 млрд доларів США. За таких критичних обставин Україна нагально потребує масштабної зовнішньої фінансової підтримки для стабілізації економічної ситуації, запобігання дефолту

та розпаду соціальної сфери. Міжнародна спільнота відреагувала на це наданням значного фінансового ресурсу від провідних інституцій і стратегічних партнерів.

Одним із ключових донорів є Міжнародний валютний фонд. МВФ — це глобальна інституція, що працює над забезпеченням сталого розвитку та добробуту для всіх 190 країн-членів ¹⁸. Організація сприяє проведенню економічної політики, яка допомагає зберігати фінансову рівновагу та валютне співробітництво, що є основою підвищення продуктивності, створення робочих

—⁵⁴ Спікер Палати представників США закликала Блінкена визнати Росію державою-спонсором тероризму. Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/11/14/7143587/> (date of access: 17.11.2025)

¹⁸ About the IMF. Official website of IMF. URL: <https://www.imf.org/en/About> (date of access: 17.11.2025).

місць і поліпшення матеріального рівня життя. Фонд підзвітний своїм державам членам і керується ними.

9 березня 2022 року Виконавча рада МВФ затвердила для України екстрений фінансовий пакет у розмірі 1,4 млрд доларів США за механізмом Швидкого фінансування (RFI), щоб допомогти задовольнити нагальні бюджетні та платіжні потреби й пом'якшити фінансові наслідки війни ⁷¹. Рада наголосила на своїй твердій підтримці українському народу. У межах RFI Україна отримала суму, еквівалентну 50% своєї квоти у Фонді, що дало змогу покрити невідкладні потреби платіжного балансу, які виникли через триваючі бойові дії. Український уряд також припинив дію програми Stand-by та висловив готовність працювати з МВФ над формуванням повноцінної економічної програми, зорієнтованої на відновлення та розвиток після покращення загальної ситуації.

7 жовтня 2022 року Рада директорів МВФ ухвалила рішення про виділення Україні 1,3 млрд доларів у межах нового «вікна продовольчого» Інструменту швидкого фінансування ⁴². Таке рішення було зумовлене тим, що Україна зіткнулася з надзвичайними ризиками через небезпечну безпекову ситуацію, обмежені можливості реалізації політики та вплив зовнішніх факторів. Щоб мінімізувати ризики для Фонду, низка двосторонніх кредиторів підтвердила

пріоритетний статус МВФ як кредитора щодо непогашених зобов'язань, включно з новими позиками в межах цього інструменту.

Уже в березні 2023 року український уряд і представники МВФ досягли домовленості на технічному рівні щодо комплексу макроекономічних і фінансових заходів, які буде підтримано новою 48-місячною програмою розширеного фінансування (EFF)⁴¹. Програма EFF із доступом на 11,6 млрд SDR

⁷¹ Ukraine: Request for purchase under the rapid financing instrument and cancellation of stand-by arrangement. Report. statement by the executive director for Ukraine. IMF. 2022. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2022/03/10/Ukraine-Request-for-Purchase-under-the-Rapid-Financing-Instrument-and-Cancellation-of-Stand-514148> (date of access: 17.11.2025).

⁴² IMF Executive Board Approves US\$ 1.3 Billion in Emergency Financing Support to Ukraine. Official website of IMF. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/10/07/pr22343-imf-approves-emergency-financing-support-to-ukraine> (date of access: 17.11.2025).

⁴¹ IMF and Ukrainian Authorities Reach Staff Level Agreement on a US\$15.6 Billion Extended Fund Facility (EFF) Arrangement. Official website of IMF. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/03/21/pr2388-ukraine-imf-and-authorities-reach-staff-level-agreement-eff-arrangement> (date of access: 17.11.2025).

(приблизно 15,6 млрд доларів США), що становить 577% квоти України, спрямована на підтримку політики уряду щодо збереження фінансової, зовнішньої, монетарної та фінансової стабільності. Вона також покликана сприяти поступовому економічному відновленню, забезпечити основу для довгострокового зростання в умовах післявоєнної реконструкції та допомогти у виконанні вимог на шляху до вступу України в ЄС.

Угода на рівні персоналу засвідчує непохитне зобов'язання МВФ продовжувати підтримку України та, як очікується, сприяти залученню значного фінансування на пільгових умовах від міжнародних донорів і партнерських держав. Перший етап, розрахований на перші 12–18 місяців програми, був спрямований на зміцнення бюджетної, зовнішньоекономічної, цінової та фінансової стабільності. Другий етап зосередиться на ширших реформах для закріплення макроекономічної рівноваги, підтримки відновлення та початкової реконструкції, а також на підвищенні стійкості та забезпеченні довготривалого економічного зростання, зокрема в контексті євроінтеграційних прагнень України. На цьому етапі очікується відновлення довоєнної економічної політики,

включно з гнучким валютним курсом та режимом інфляційного таргетування. Угода є частиною загального пакета підтримки України загальною вартістю 115 млрд доларів США ⁴³.

Уже через кілька тижнів після вторгнення США виділили понад 1 млрд доларів на новий пакет безпекової допомоги Україні ⁷³, що включав протитанкові, зенітні та протикорабельні ракети, безпілотні апарати, боєприпаси та інше військове обладнання для посилення оборонного потенціалу країни. США також сприяли передачі озброєння від союзників НАТО.

⁴³ IMF Executive Board Approves US\$15.6 Billion under a New Extended Fund Facility (EFF) Arrangement for Ukraine as part of a US\$115 Billion Overall Support Package. Official website of IMF. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/03/31/pr23101-ukraine-imf-executiveboard-approves-usd-billion-new-eff-part-of-overall-support-package> (date of access: 17.11.2025)

⁷³ National Security Strategy. The White House, May 2010. – Washington D.C., 2010. URL: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf. (Accessed: 12.11.2025)

У міру загострення бойових дій на Донбасі американська сторона передала Україні далекобійну артилерію, ракети та сучасні реактивні системи, що дозволило частково компенсувати перевагу Росії у вогневій потужності. З початку вторгнення в лютому 2022 року адміністрація Байдена направила Україні понад 75 млрд доларів у готівці та військовому обладнанні ⁷³. Основна частина цих коштів була спрямована на військові операції, забезпечення роботи державних органів і задоволення гуманітарних потреб населення.

Крім військової допомоги, США надали значні обсяги економічної підтримки для фінансової системи та економіки України в умовах війни. У березні 2022 року Конгрес схвалив екстрену допомогу країні на суму 13,6 млрд доларів у межах законопроекту про бюджетні витрати ⁶, включно з 6,5 млрд доларів прямої економічної підтримки, що забезпечило функціонування державного управління та виплати соціальних послуг. У травні Конгрес затвердив ще один пакет допомоги на 40 млрд доларів, близько половини якого спрямовано на економічну та гуманітарну підтримку ³⁸. Загалом у 2022 році

США надали Україні понад 50 млрд доларів — найбільший обсяг допомоги, наданий будь-якій країні за такий короткий проміжок часу за десятиліття.

США виділили понад 1,2 млрд доларів на гуманітарні потреби та оголосили про готовність прийняти до 100 тисяч українських біженців. В Україні також працюють американські рятувальники, які надають допомогу у реагуванні на надзвичайні ситуації. Усього Сполучені Штати надали Україні 75,4 млрд доларів допомоги, з яких 46,3 млрд доларів становила військова підтримка ³⁹.

Таким чином, США постійно допомагає Україні як гуманітарно так і економічно. Спочатку ця підтримка була лише в безпековому секторі, що дало

⁷³ National Security Strategy. The White House, May 2010. – Washington D.C., 2010. URL: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf. (Accessed: 12.11.2025)

⁶ Конгрес США остаточно схвалив 13,6 млрд доларів допомоги Україні. Європейська правда. 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/11/7135725/> (date of access: 17.11.2025) ³⁸ House passes \$40 billion Ukraine aid bill. It now needs Senate approval. CNN. URL: <https://edition.cnn.com/europe/live-news/russia-ukraine-war-news-05-10-22/index.html> (date of access: 17.11.2025) ³⁹ How Much Aid Has the U.S. Sent Ukraine? Here Are Six Charts. Council on Foreign Relations. URL: <https://www.cfr.org/article/how-much-aid-has-us-sentukraine-here-are-six-charts> (date of access: 17.11.2025)

можливість підняти рівень професіоналізму військових та підвищити загальних рівень оборонної системи. Також новітні засоби зв'язку, обладнання для спостереження та кіберзахисту розширили можливості української армії у секторі оборони. З приводу економічної підтримки, то США надавали в Україні при президентстві Байдена різні гарантії, кредити, гранти, що дозволило стабілізувати як фінансову так і економічну сферу, та дало можливість почати програму швидкого відновлення пошкоджених об'єктів.

Висновки до II розділу

На початку адміністрації Байдена, було багато серйозних питань, які тягнулися ще з минулого, або ті, які почалися на той момент, а саме епідемія нового захворювання COVID-19, збільшення потенціалу Китаю та інших провідних країн, і звичайно повномасштабне вторгнення Росії в Україну, в 2022 році. Також з внутрішніх проблем США, це було збільшення інфляції, яка була

найбільшою за чотири десятиліття. Також до моменту виборів, він обіцяв відновити цивільність у спілкуванні Білого дому, так як колишній президент видавав доволі жорстокі та двозначні твіти, які були спрямовані перш за все проти демократів у Республіканській партії та ЗМІ. Також суттєві зміни внесла війна в Україні, яка почалася ще в лютому 2022 року, і напад зі сторони ХАМАС по Ізраїлю восени 2023-го. У значенні російської війни сам президент виділяв, що саме за час його президентства вдалося досягти прогресу в розширенні НАТО та його зміцненні.

Завдяки швидкій і масштабній підтримці США Україна змогла перешкодити досягненню цілей РФ. Подальша допомога залишатиметься надзвичайно важливою, оскільки Україна прагне повернути окуповані території та інтегруватися до європейської спільноти як процвітаюча демократична держава. Прихильність США демонструє не лише моральний обов'язок, а й стратегічний інтерес у підтримці стабільної, розвиненої та євроінтегрованої України. Крім того, США надали Україні кредитну лінію на 1 млрд доларів, що дозволяє забезпечити стабільність економіки та фінансувати критично важливі

53

гуманітарні проєкти. Таким чином, політика Байдена мала основні цілі, це розвиток міжнародних відносин, процвітання демократії, та посилення фінансового та воєнного сектору США.

РОЗДІЛ III

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН

3.1. Вплив російсько-української війни на позицію США

Через більше ніж рік від початку воєнної агресії Росії проти України Сполучені Штати засвідчили, що вони досі залишаються союзником України.

Вони надавали найбільше фінансової, військової та гуманітарної допомоги порівняно з іншими країнами. Це дає змогу Україні продовжувати боротьбу за власну незалежність та території, забезпечувати належне управління та підтримувати економічну стабільність. Проте у США, та й усьому світі, викликає занепокоєння термін, за який закінчиться війна і скільки ще допомоги необхідно надати. Відсутність ретроспективного огляду на співпрацю між США та Україною викликає потребу у дослідженнях цього питання.

Вивчення допомоги США Україні, що перебуває в умовах повномасштабної війни, з огляду на нинішній стан міжнародних відносин, перебуває лише на початковому рівні у наукових дослідженнях. Наразі переважає журналістський аналіз взаємодій між цими країнами. Історичні нариси дозволяють прослідкувати за розвитком американсько-українських відносин. Це сприяє створенню наукового бачення проблеми, а також спрогнозувати подальший розвиток взаємодій між цими країнами. Дослідження містять актуальну інформацію, ґрунтуються на аналізі допомоги Україні, думках політологів та високопосадовців. Всебічне використання джерел – власне аналізи ситуації безпосередньо українських авторів та думки різних закордонних

54

спеціалістів, дозволяє поглянути на відносини між країнами з різних кутів та сформулювати широке бачення цього питання.

Війна в Україні стала наступною найбільшою війною в Європі після 1945 року. США почали активно допомагати Україні. Деякі посадовці навіть заявляли, що витрачаючи так багато фінансів на підтримку, Америка фактично стала співучасником України. Проте частина лишалась при думці, що США повинні сформувати власну стратегію у допомозі Україні, не переоцінивши можливостей Росії.

За оцінкою політологів, американська допомога Україні не була від початку пріоритетом для зовнішньої політики країни. Проте побачивши перші успішні відбивання атак Збройними Силами України, та бойовий настрій самих українців, Америка усвідомила важливість підтримки. Росія, попри те, що

вважалась сильною державою, так і не змогла досягнути поставлених цілей. У цьому США побачили важливість допомоги України та узгодженість цього із інтересами національної безпеки власної країни. Тому уряд почав активно підтримувати різні пакети військової та гуманітарної допомоги.

Ще з часів правління Гаррі Трумена були встановлені догми міжнародної допомоги США. Його основними цілями була допомога у розвитку економіки бідних країн, боротьба з тероризмом, розширенням можливостей, надання і отримання освіти, доступу до медичних послуг. Америка прагнула справедливо боротися із розповсюдженням наркотиків, порушенням прав людини та намагались вирішувати конфлікти між країнами. Сполучені Штати прагнули бути амбасадором добрих справ, але у цьому була їх власна вигода. Допомагаючи іншим країнам у розвитку, вони налагоджували поставки продуктів власного виробництва. Таким чином просували американські товари у всі куточки світу. Тож в російсько-українській війні для США допомагаючи у регулюванні цього конфлікту, мали й власну вигоду із цього. Ще з 2020 року Америка займала 7 місце серед економічних партнерів України.

На зміну комуністичній владі СРСР в Україні прийшла демократична. Вона відмовилась від ядерної зброї та прагнула розвивати відносини із західними

55

партнерами. США бачили у цьому схожість із власними цінностями і поглядами на модель правління. Це мало позитивний відбиток у розвитку економічних відносин між цими країнами. Україна стала членом в організації Співдружніх Незалежних Держав. Це дозволило їй зберегти суверенітет і вибудовувати товариські стосунки з іншими країнами. Крім того Україна не пішла за курсом Москви у всіх ланках державності, як очікувалось. Це справило позитивне враження на керівництво США. Білл Клінтон 1994 рік проголосив роком України, що стало важливим історичним та політичним моментом у розвитку міждержавних відносин. З другої половини 1990-х років в уряді Америки проводились дискусії щодо демократичного розвитку України та у необхідності підтримки її розвитку⁴.

Аналітик В. Циммерман стверджував що збереження цілісності України дуже важливе в контексті балансу сил у світі. Розпад цієї країни, захоплення Росією її територій лише сприятиме створенню загрози для безпеки посткомуністичних держав Центральної та Східної Європи, яку у свій час становив Радянський союз ⁸⁰. Дослідник З. Бжезинський у своїй праці «Стратегічне бачення: Америка і криза світової влади» висловлювався так: «Неможливо переоцінити те, що без України Росія перестає бути імперією, а з підкореною і підпорядкованою Україною Росія автоматично стає імперією». Із цього виникає розуміння важливості та необхідності для США та інших країн у підтримці України як цілісної держави, з її територією, та наданням усієї належної допомоги для її збереження ⁶⁵.

Російську агресію в 2014 році аналітики розглядають як протистояння Росії Заходу. Згідно їхніх роздумів Росія не лише прагне до захоплення України та відновлення російської імперії, а також планує показати себе як світового лідера,

⁴ Екел М. «Найнебезпечніший сценарій». Страх США стосовно війни Росії з Україною 30 років тому. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-ssha-yeltsyn-viyna/32266849.html> (дата звернення: 03.12.2025).

⁸⁰ Zimmerman W. Is Ukraine a Political Community? 1. Communist and Post-Communist Studies. 1998. Vol. 31, no. 1. P. 43–55. URL: [https://doi.org/10.1016/s0967-067x\(97\)00022-6](https://doi.org/10.1016/s0967-067x(97)00022-6) (date of access: 03.12.2025). ⁶⁵ Strategic Vision Quotes by Zbigniew Brzezinski. URL: https://www.goodreads.com/work/quotes/18435710-strategic-vision-america-and-the-crisis-of-global-power?utm_source (date of access: 03.12.2025).

здатного чинити зміни світових масштабів. Політологи Чарап і Колтон почали розглядати Україну як межею зіткнення геополітики та геоекономіки. Їх колега Тоал називав це «критичною геополітикою» двох крайніх точок із протилежними поглядами на подальший розвиток цивілізації ¹⁴. Аналітики Т. Кузіо та П. Д'Аньєрі, зважаючи на вищезгадані події, висловлювались так: «Остаточний підхід розглядає конфлікт як спробу російського уряду підтвердити особливе уявлення про російську національну ідентичність, яка розглядає Росію не як національну державу, а як «цивілізацію», що виходить за межі Російської Федерації і є несумісною з незалежною Україною»⁵⁴. Після початку російської

агресії у 2014 році підтримка США демократії в Україні ставила на меті не лише економічне розширення та поглиблення впливу у пострадянському просторі. Допомога Вашингтона полягала у фінансовій та технічній підтримці демократичної держави. Зовнішня політика США була направлена на проведенні санкційних заходів щодо російських високопосадовців. У грудні 2014 року Б. Обама підписав схвалений Конгресом США Закон про підтримку свободи України 2014 року. Агресія Росії проти України сприяла зміні погляду Америки на донедавна вагому позицію РФ у пострадянських колах, серед європейських держав та загалом у світі. З 2010 року, за часів правління Б. Обами Росія вважалась «партнером», проте починаючи з 2015 року її пере класифікували у «агресора». «Ми будемо стримувати російську агресію, залишатимемося пильними щодо її стратегічних можливостей і, за необхідності, допомагатимемо нашим союзникам і партнерам протистояти російському тиску в довгостроковій перспективі», - саме так висловився президент США в одному із документів від 2015 року. Україна зайняла виняткове місце у зовнішньополітичних поглядах США. Зокрема особливу увагу приділяли у аспектах безпеки, процвітання, збереженні цінностей та міжнародного порядку. Політика США у підтримці

¹⁴ США з 2014 року надали Україні допомоги на \$4,5 мільярда. Новини України. URL: https://www.unian.ua/economics/finance/dopomoga-ssha-ukrajini-otrimala-dopomogi-na-4-5-milyarda-novini-ukrajina-11348251.html?utm_source (дата звернення: 03.12.2025).

⁵⁴ PASHKOV V. SPECIFICS AND POSITIONING OF US-UKRAINIAN RELATIONS: A SCHOLARLY DISCOURSE. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. 2025. Vol. 17, no. 1. P. 274–282. URL: <https://doi.org/10.15421/352535> (date of access: 03.12.2025).

країн поширювалась й на інші демократичні держави: «Ми будемо підтримувати таких партнерів, як Грузія, Молдова та Україна, щоб вони могли краще співпрацювати зі Сполученими Штатами та НАТО, а також забезпечувати власну оборону»⁸. Відношення до Росії не змінилося й з приходом Д. Трампа на посаду президента, навіть попри двоякість республіканської партії та їх готовності до перемовин із РФ. Ба більше, засвідчувалось поглиблення суперницьких відносин на фоні агресії Російської Федерації у пострадянському просторі. Росія вважала підтримку США загрозою для власних цінностей, зокрема вираховувався ризик

збільшення впливу на території Європи. У Америці про це висловлювались так: «Росія використовує підірвні заходи, щоб послабити довіру до зобов'язань Америки перед Європою, підірвати трансатлантичну єдність та послабити європейські інституції та уряди. Своїми вторгненнями до Грузії та України, Росія продемонструвала готовність порушувати суверенітет держав у регіоні. Росія продовжує залякувати своїх сусідів загрозливою поведінкою, такою як ядерна політика та розгортання наступальних сил»⁶³.

З початком правління Байдена, допомога Україні збільшилась. Особливо від початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року Білий дім виступав за всеохоплюючу підтримку країни в різних напрямках - гуманітарному, фінансовому та воєнному. У 2023 році США надали 32,6 млрд доларів та заставу близько 100 млрд доларів на гарантування безпеки. Озброєння Києва є пріоритетним у політиці США. Тільки з президентських резервів у роки з 2022 по 2023 було виділено близько 26 млрд доларів із 49 млрд доларів. Частина цієї суми була направлена на допомогу Міністерству оборони. Крім того Америка налагодила постачання зброї для України, яка була вагомою у боротьбі проти загарбницьких дій Росії. За словами заступника міністра оборони США у зв'язку із допомогою Україні, Америка збільшила також власні запаси боєприпасів та

⁸ Обама підписав закон про підтримку України. BBC News Україна.

URL:https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/12/141218_obama_signed_sanctions_rl (дата звернення: 03.12.2025).

⁶³ Statement by the North Atlantic Council on recent Russian hybrid activities. North Atlantic Treaty Organization (NATO). URL: https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2024/05/02/statement-by-the-north-atlantic-council-on-recent-russian-hybrid-activities?utm_source=chatgpt.com (date of access: 03.12.2025).

критично необхідного обладнання у два чи навіть три рази. У програмі USAI («Ініціатива з безпеки України») США надали ще 1,7 млрд доларів до раніше наданих 6,3 млрд доларів. До початку агресивних дій з боку Росії у 2022 році Америка забезпечила Україну 275 млн доларами. Такими діями Білий дім надав неосяжну поміч для підтримки економічної стабільності та забезпечили необхідний розвиток потенціалу. Своїми грошовими пожертвами адміністрація

Байдена буквально виражає пряму підтримку фінансовому стану України. Міністрів фінансів США задекларував 50 мільйонну доларову допомогу на кінець лютого 2023 року. У грудні 2024 року надали 20 млрд доларів кредитом із заморожених під час санкцій активів Росії. Це допомогло Україні виплатити пенсії, зарплати державним посадовцям, покрити витрати на соціальні програми, адже увесь бюджет країни був направлений на підтримання Збройних Сил України. В США були вражені перемогами України на полі бою, тому твердо вирішили надавати фінансову допомогу країні та не дати їй програти в економічному плані. Вони допомагали відновити енергетичні та транспортні комунікації, які зазнали краху через терористичні дії Росії. Надавали необхідну гуманітарну допомогу біженцям, передавали в Україну медичне обладнання, ліки та продукти харчування. США надавали психологічну допомогу, активно фінансували у різні проекти по підтримці та реабілітації дітей та дорослих. Важливою стала програма Джо Байдена Uniting for Ukraine (U4U), що дозволила українцям легально перебувати у Штатах протягом двох років за умови, що вони мають американських спонсорів. Американська адміністрація, як можна стверджувати з її зусиль, готова також вкладати сили у відновлення України, хоча витрати на це ще не були ухвалені ¹⁷.

Роль Конгресу у наданні допомоги Україні надзвичайно важлива. Саме за ініціативи цього органу було виділено 113 додаткових млрд доларів у період з 2022 року по 2023 рік, із яких 62 млрд доларів було виділено Міністерству

¹⁷ Шумлянський Д. Скільки допомоги надали США Україні та чому все складно?. URL: <https://militaryni.com/uk/articles/skilky-dopomogy-nadaly-ssha-ukrayini-ta-chomu-vse-skladno/> (дата звернення: 02.12.2025).

оборони США. Частина фінансування МО, згідно із дослідженнями Конгресу, була направлена на військові навчання з технікою та розробці тактик. Це можна оцінити як бажання США у довгостроковій співпраці з Україною. Також було запроваджено інтенсивне навчання військових. З 2015 року по 2022 рік майже 30 000 солдатів поповнили склад груп на навчаннях у Америці. Щонайменше 300

українських військовослужбовців проходили американське навчання щороку. Це стало справді чудовою нагодою для обміну досвідом між націями. Виділяючи кошти на протиповітряну оборону Patriot, Javelin, NASAMS, а також величезну кількість артилерійських систем, зокрема гаубиці та реактивні системи залпового вогню HIMARS, адміністрація Байдена одразу ж запроваджувала навчання користуванню цими новими для України технологіями. Уся техніка дозволила протистояти атакам з боку Росії, яка мала кількісні та технічні переваги. Загалом такий крок Америкою був зроблений раніше за інших західних партнерів, що мало неабиякий внесок у оборонну здатність України. За підрахунками TIME повноцінне навчання усієї української армії в експлуатації технологій протиповітряної оборони зайняло б приблизно рік. Але, на здивування інструкторів, українські військові виявили блискучі здібності до вивчення роботи з новою технікою. Вони освоїли це за фантастично короткий термін – усього декілька місяців.

Партнерські відносини між США та Україною продовжували розвиватися. Уряд навіть розглядав створення спеціальної інституції, що відповідала б саме за допомогу Україні. Міністерство оборони не тільки забезпечило необхідне надходження фінансових ресурсів, а також здійснило ефективне спостереження за витраченням даних коштів. У 1946-2019 роках Велика Британія отримала найбільшу підтримку від США у сферах безпеки та економіки. Проте Україна від початку повномасштабного вторгнення вже втричі перевищила отримання допомоги у порівнянні з Великою Британією. На жаль, Міністерство оборони не було в силах контролювати зловживання американською допомогою. Офіс генерального Інспектора, Державний департамент США, Міністерство оборони США, а також Агентство з міжнародного розвитку спроектували план за

60

наглядом розподілу американського фінансування, в яке було вкладено 42 млн доларів. За їх ініціативи цей план містив 20 проєктів.

Згідно із дослідженнями Кільського інституту світової економіки на березень 2023 року США є найбільшим джерелом військової, гуманітарної та

фінансової підтримки України. Пріоритетним для Білого дому в допомозі Україні є саме надання військової міці. Адміністрація переосмислювала лідерство Америки в НАТО та займалась питанням надання ще більшої кількості озброєння. Для досягнення цього задуму було створено Рамштайн. Це контактна група з питань оборони України, зустрічі лідерів колективу проводились на американській авіабазі Рамштайн у Німеччині. Величезна допомога Сполучених Штатів, їх лідерство у підтримці України, що зазнала агресії з боку Росії, спонукали лідерів інших країн наслідувати багатосторонню допомогу. До Контактної групи входять країни-союзники НАТО, а також інші європейські держави, що бажають допомогти. Очолює засідання цієї організації міністр оборони США. Реакцією НАТО на збройний напад Росії було створення чотирьох бойових груп. Їх метою стало зміцнення східного флангу в Болгарії, Румунії, Словаччині та Угорщині. Як зазначив заступник міністра оборони США з питань політики, Америка розмістила більше 20 000 військовослужбовців по усій Європі та створила американські війська на східному фланзі НАТО у відповідь на жорстоке вторгнення РФ на територію України.

Згідно з емпіричними дослідженнями оборонні витрати США збільшуються у випадках затяжних світових загроз, зокрема у випадках небезпеки з боку Росії. Але за якісними даними, як стверджує Шарп, ймовірність досягнення успіху в оборонних стратегіях більша, за умови що ресурси будуть направлятися на нові проекти, які матимуть перевагу. Така діяльність у зовнішній політиці США по відношенню до Європи призведе до чималих видатків на оборону. Такий підхід свідчить не лише про можливість, а й конкретні задуми реалізації Байдена згідно з ідеологічними цінностями політики Сполучених Штатів. Допомога Україні усталена системою поглядів адміністрації президента

61

Америки, та буде надаватися до тих пір, поки не буде відновлена територіальні цілісність.

Стратегія національної безпеки містить у собі основні погляди Байдена на подальший розвиток США як гравця на міжнародній арені. «КНР і Росія все

більше зближуються між собою... Ми будемо надавати пріоритет збереженню стійкої конкурентної переваги над КНР, одночасно стримуючи все ще глибоко небезпечну Росію», - стверджується у документі та заявляє про конкурентні наміри Америки. Щоб забезпечити можливість самооборони України у тяжкий для країни час Білий дім надав максимальну військову допомогу у рекордні терміни, що також було зазначено у Стратегії національної безпеки. Зовнішня політика Байдена щодо України направлена на об'єднання союзників, щоб усіма силами сприяти перемозі демократії над автократією, захищати спільні цінності та ідеології між країнами-партнерами. Метою такої діяльності було змусити Росію зазнати стратегічної поразки у війні, яку ж вона і розпочала, та поставити її перед судом, аби РФ відповіла за всі свої вчинки.

Позиція Байдена має деякі спільні риси із доктриною Трумена, яка теж направлена на стримування загроз із боку політики деяких держав. Так, зовнішньополітична діяльність направлена на стримування Китаю та Росії, які прагнуть захопити лідерство на світовій арені. Політика ж Трумена стосувалась Радянського Союзу. Тим, що об'єднує цих двох президентів є наслідування демократичних цінностей. Національна стратегія Джо Байдена скерована на панування демократії над авторитаризмом, що у підсумку призведе до існування більш процвітаючого суспільства, сприятиме миру та створенню економічно надійних та стабільних партнерів США. Наразі існує думка, що держави прагнуть до демократії саме через асоціації американського лідерства у світі.

Згідно із 5 статтею Вашингтонського договору про колективну оборону будь-який напад на країну-спільницю буде розцінюватися США як пряма загроза суверенітету Америки. Попри те, що напад на Україну не реалізовує дану угоду, агресія все ще сприймається як удар по ліберальному всесвітньому устрою. Аналіз погляду на підтримку України важливий для вірогідних прогнозів змін

світового порядку. Адже його діяльність акцентована на державних інтересах. США має консолідовану демократію, тому врахування думки громадськості є важливою складовою у реалізації політики адміністрації президента. Громадська

думка у питаннях ведення активної зовнішньої політики Америки була мінлива. Так у 1987 році тільки 32% погоджувались у важливості лідерства у світі для американського народу. У 2019 році ця цифра зросла до 48%. Щодо питань відновлення України, згідно з соціологічними опитуваннями, близько 65% населення Америки підтримують дану політику. На сьогоднішній день 39% американців вважають, що США надали Україні усю необхідну допомогу, а ще 30% стверджують, що можна збільшити постачання зброї та фінансів.

Допомога Україні сприймається не тільки як справедлива перемога над агресором, але і як елемент стратегічної переваги США у зміцненні своєї позиції світового лідера та закріпленні демократичних цінностей. У Стратегії національної безпеки США, виданої у 2022 році, що є відображенням доктрини Байдена, містяться погляди на підтримку України, розвиток демократії у Європі та необхідності у захисті демократичних цінностей у світі.

Прийшовши до влади у 2021 році, Байден ввів нові санкції проти Росії. РФ була причетна до хакерських атак, махінацій із виборами в США та розповсюджені неправдивої інформації. Білий дім також відповів на отруєння Олексія Навального російського опозиціонера, хвилюю санкцій проти високопосадовців, які були причетними, а також ввели заборону на в'їзд до Сполучених Штатів. У 2020 році російські хакери отримали доступ до різної інформації про урядові системи через програмне забезпечення SolarWinds. У зв'язку із цим були накладені санкції проти низки компаній, що приклали до цього руку. Куди більших масштабів набрали санкції після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Такий тиск уряд США застосовував для примусу Росії, аби остання перестала завдавати кривду українському народу. Були заморожені 300 млрд доларів Центрального банку Росії, заборонений імпорт російських газу і нафти та технологічного забезпечення. Це підтримало більшість країн Європи і дало змогу зменшити

економічний рівень Росії, а також вдарити по розвитку промисловості⁵. Країни G7 вилучили російські банки з міжнародної мережі оплат SWIFT. Усі

вищезгадані дії сприяли геополітичній ізоляції Росії. РФ шукала нові партнерства, тож санкції з боку США та Заходу сприяли покращенню її політичних відносин із Китаєм, Індією та іншими країнами Східної Азії^{79 28}.

Таким чином, для США допомога Україні стала важливим аспектом зовнішньої політики. Адміністрація Байдена вбачала у цьому необхідність підтримки демократичного режиму та боротьби з авторитаризмом. США прагнули зміцнити свою владу на світовій арені та не дати Росії та Китаю захопити лідерство. Сполучені Штати забезпечували Україну економічними, технічними, військовими та гуманітарними ресурсами. Усе це задля підвищення оборонної здатності України та змоги протистояти агресії з боку Росії. Для США допомога Україні стала важливим аспектом зовнішньої політики та стратегічних планах. Прагнення адміністрації Байдена було спрямовано на процвітання демократії, збереженні миру та боротьбу з авторитарним режимом. США бажали зміцнити свою владу на світовій арені й не дати Росії та Китаю зайняти лідерство. Від початку масштабної агресії 2022 року Сполучені Штати забезпечували Україну економічними, технічними, військовими та гуманітарними ресурсами. Усе це задля підвищення оборонної здатності України та змоги протистояти агресії з боку Росії. Санкційні заходи з боку США та партнерів значно обмежували Російську Федерацію у економічному плані. Це дозволило зменшити натиск та сповільнити напад, що дало шанс Україні стримати просування армії агресора.

⁵ Заморожені активи Росії на 300-350 млрд доларів підуть на репарації Україні. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/zamorozheni-aktivi-rosiyi-300-350-mlrd-dolariv-1758609314.html> (дата звернення: 03.12.2025).

⁷⁹ Younis M. One Year Later, Americans Still Stand by Ukraine. Gallup.com. URL: <https://news.gallup.com/poll/469328/one-year-later-americans-stand-ukraine.aspx> (date of access: 20.11.2025).²⁸ Cooper Burton and Zoha Qamar. How Americans' Support For Aiding Ukraine Has Evolved. FiveThirtyEight. URL: <https://fivethirtyeight.com/features/americans-support-aid-ukraine/> (date of access: 20.11.2025).

3.2. Внутрішньополітичні чинники в США (міжпартійні дебати,

На зовнішньополітичні рішення Сполучених Штатів часто впливають не лише міжнародні події та інтереси, але й внутрішні обставини та політичні процеси, які відбуваються всередині країни. Вибори займають важливе місце у визначенні курсу міжнародної політики країни. Під час передвиборчої кампанії кандидати часто формулюють свої зовнішньополітичні пропозиції відповідно до ⁷⁵настроїв електорату, зокрема щодо таких питань, як національна безпека, боротьба з тероризмом та економічні відносини з іншими державами. Одним з ключових напрямків передвиборчої кампанії Байдена, було відновлення престижу Сполучених Штатів за допомогою укладання нових угод та відновлення партнерства з країнами Європи та Азії. Основою його зовнішньої політики стало досягнення домовленостей про кліматичну політику з іншими країнами ⁶⁹.

Незаперечний факт, що Конгрес безпосередньо має вплив на затвердження міжнародних угод і фінансування зовнішньої політики, що в свою чергу могло спричинити коригування або затримку початкових планів президента. Часто рішення, що стосувалися міжнародної допомоги, військових операцій, укладення торговельних угод неможливо було прийняти без схвалення Конгресу. Даний процес міг супроводжуватися тривалими переговорами та спробами дійти до спільного вирішення шляхом компромісу. Особливістю внутрішньої політичної ситуації Сполучених Штатів є політична поляризація, яка існує між партіями демократів та республіканців. Яскравим прикладом слугують розбіжності поглядів серед американців щодо політики спрямованої на боротьбу із зміною клімату та підписанням міжнародних угод. Одні активно підтримували Байдена,

⁷⁵ US Provides \$20 Billion in Sanctions-Backed Loans to Ukraine. 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/us-govt-wants-half-its-20-bln-loan-ukraine-be-military-aid2024-10-23/> (дата звернення: 19.11.2025).

⁶⁹ The White House. Official website of the White House of the United States. URL: <https://www.whitehouse.gov/> (дата звернення: 19.11.2025).

висловлюючи схвалення, в той час як інші, прихильники республіканської партії, схилилися до думки, що така політика несе багато зайвих фінансових витрат та є прямим втручанням у внутрішню політику інших країн. Таким чином Байден намався знайти чіткий баланс між міжнародними зобов'язаннями та національними інтересами народу, що інколи було зовсім непросто.

На успіх зовнішньополітичної діяльності президента безпосередньо впливала підтримка американського суспільства. Джо Байден зазнав хвилі критики після виведення військ США з Афганістану в 2021 році. Вона стосувалася методу здійснення данної операції та загрози, яка виникла в результаті його поспішних дій. Незважаючи на кількість негативу, загальні результати опитувань громадян показали, що більшість американців підтримали нового президента та його прагнення зосередити увагу на економічній ситуації та відновленню країни після пандемії. Одним з головних пріоритетів зовнішньої політики Сполучених Штатів залишилася не лише міжнародна стабільність, але й гарантія національної безпеки. Підсумовуючи можна зазначити, що внутрішньополітичні чинники, такі як вибори, політичні партії та інституційні розбіжності, мали значний вплив на рішення адміністрації Джо Байдена у зовнішній політиці. Хоча стабільність та підтримка американської громадської думки забезпечувала ефективність зовнішньої політики, внутрішньополітичні суперечності могли значно ускладнити процес прийняття рішень. Однак, попри всі виклики, Байдену вдалося реалізувати кілька ключових ініціатив, зокрема у сферах кліматичної політики та міжнародних торговельних угод, що продемонструвало прагнення Сполучених Штатів зберегти своє лідерство у цих глобальних питаннях.

Громадська підтримка у Сполучених Штатах має значний вплив на ухвалення рішень. Усередині країни функціонують автономні соціологічні групи, центри та установи, які покликані надавати неупереджені соціологічні дані для офіційних представників. Це є однією з ключових переваг збереження демократії у США, адже державні органи часто схильні подавати інформацію, яка має подобатися, а не відображати дійсність. Таким інститутом є Інститут Геллапа, де

здійснюють соціологічні дослідження з 30-х років минулого сторіччя. Підсумки опитування соціологічного центру щодо поглядів пересічних громадян США стосовно підтримки України засвідчили, що американці поділилися майже навпіл (по 36%) на тих, хто вважає, що Сполучені Штати роблять занадто багато для допомоги Україні, і тих, хто переконаний, що вони роблять замало. Проте це є більш сприятливим для України співвідношенням поглядів, ніж торішньої осені, коли більше людей вважали, що США роблять надто багато (41%), а не замало (25%). Це відбувається на тлі того, що уявлення американців про те, хто здобуває перевагу у війні, також трансформувалося тепер більше людей переконані, що Росія, а не Україна, має верх, хоча більшість дорослих жителів США досі не бачить перемоги жодної зі сторін. Політичні партії залишаються розділеними у власних підходах до війни. Демократи є активнішими прихильниками надання підтримки Україні, ніж республіканці, хоча позиції суттєво різняться щодо розширення допомоги США Києву у війні. Погляди політично незалежних осіб ближчі до позицій республіканців, ніж демократів у цьому аспекті. Частка американців, які вважають, що США надають Україні недостатньо допомоги, збільшилася. Опитування, яке здійснювалося від січня 2022 року до березня 2024 року та супроводжувалося запитанням: «Міркуючи про протистояння між Росією та Україною, як ви вважаєте, чи роблять Сполучені Штати забагато, замало або не в тому обсязі, у якому потрібно, щоб підтримати Україну?».

Вперше менш як 30% громадян США вважають, що Сполучені Штати роблять достатньо для підтримки України, тоді як у червні цієї думки дотримувалися 43% опитаних. Минулої осені різко збільшилася частка тих, хто вважав, що США здійснюють надмірні дії, хоча відтоді ця позиція зменшилася. Дані опитування показують, що американці зосереджуються на тому, що війна затягнеться, і необхідно підтримувати постачання озброєння та фінансової допомоги на прийнятному рівні для оборони держави, але не для повернення територій. Це узгоджується з офіційною лінією адміністрації Байдена на недопущення поразки України. Дослідження Gallup, проведене 1–17 березня,

пакет підтримки, що передбачав надання Україні 60 мільярдів доларів для її підтримки у війні. Тоді консервативні республіканці Палати представників заявили, що не підтримають жоден законопроект про зовнішню допомогу, який не міститиме фінансування посилення південного кордону США. Запитання звучало так: «Міркуючи про протистояння між Росією та Україною, як ви вважаєте, чи недостатньо роблять Сполучені Штати для підтримки України?» — серед прихильників республіканців, демократів та незалежних.

Результати засвідчили, що значний відсоток (60%) демократів і 34% незалежних із жовтня 2023 року вважають, що Сполучені Штати здійснюють недостатні заходи для врегулювання конфлікту. Водночас позиція республіканців фактично залишилася незмінною: 15% переконані, що США роблять замало. Крім цього, від 25% до 28% представників усіх трьох політичних груп вважають, що теперішній обсяг підтримки України є належним, у той час як 57% республіканців, 39% незалежних і 13% демократів переконані, що США роблять надмірно багато. Ці показники свідчать про ширший консенсус серед прихильників демократів щодо захисту інтересів України, тоді як республіканці вбачають за необхідне приділити більше уваги питанням міграції з південного кордону США та розв'язанню внутрішніх проблем держави. Якщо не враховувати політичну орієнтацію, то більшість усе ще підтримує позицію щодо допомоги Україні у відновленні територій. Соціологи інституту поставили запитання: «Що б ви хотіли, аби Сполучені Штати зробили в російсько-українському протистоянні — намагалися якнайшвидше завершити конфлікт, навіть якщо це означатиме дозволити Росії утримати території, які вона окупувала в Україні, чи підтримали Україну у поверненні захоплених Росією земель, навіть якщо це спричинить довший конфлікт між державами?»

55% жителів США вважають, що Сполучені Штати мають продовжувати надавати підтримку Україні, щоб вона змогла повернути свої території, навіть якщо це потребуватиме тривалішої участі, а не якнайшвидшого завершення

конфлікту. Поступитися Росії вважають можливим 43% опитаних. У період із серпня 2022 року до червня 2023 року частка американців, які підтримували

68

подальше звільнення українських земель, становила від 62% до 66%. Як видно, цей показник зменшився. Загалом це пов'язано з тривалістю війни для пересічних громадян, які воліли б її швидшого закінчення, але на прийнятних для України умовах. Однак існує й інша, помітна частина населення, яка хотіла б позбутися тягара фінансування та відповідальності США за європейські проблеми.

Респонденти дещо частіше вважають, що республіканці в Конгресі краще справляються з реакцією США на війну в Україні, ніж Джо Байден — 49% проти 44% відповідно. Так само Дональд Трамп випереджає Байдена на 4% як потенційно ефективніший президент США. Переважна більшість республіканців і демократів оцінюють лідерів своїх партій у Конгресі та президента як більш компетентних у керуванні американською реакцією на російсько-український конфлікт, тоді як невелика більшість незалежних респондентів віддає перевагу лідерам республіканців.

Такі результати пояснюються типовою поляризацією позицій у США, яка ґрунтується на реалістичних та ідеалістичних уявленнях як політичних діячів, так і суспільства. Якщо проаналізувати всі дані дослідження та їх висновки, то більшість громадян США, які симпатизують демократам і чинній адміністрації Джо Байдена, продовжують підтримувати Київ. Натомість республіканці висловлюють доволі скептичну оцінку діям США щодо України, особливо коли йдеться про внутрішню політику та фінансові витрати, на їхню думку.

Таким чином, американське суспільство чутливо реагує на події в Україні. Це насамперед зумовлено застійністю лінії фронту, де жодна зі сторін не може досягти суттєвих результатів. Взаємозв'язок між цими позиціями є прямим, оскільки ухвалення або неухвалення рішень щодо посилення підтримки Києва

69

залежить від підходів американської адміністрації, аналітичних центрів і

громадських акторів, які разом формують внутрішній політичний дискурс^{24 59 77}.

3.3. Перспективи розвитку співпраці після завершення каденції

Байдена

Завершення каденції президента Джоозефа Байдена означає для України вихід на новий етап політичної взаємодії зі Сполученими Штатами Америки. Хоча саме адміністрація Байдена стала однією з найбільш проукраїнських у сучасній історії США, подальша динаміка двостороннього партнерства залежатиме не лише від політичної конфігурації в Білому домі, а й від стану глобальної безпеки, внутрішньополітичних процесів у США, результатів українських реформ та темпів ведення війни проти Російської Федерації. Перспективи співпраці після 2025 року слід розглядати комплексно — у військово-безпековому, політичному, економічному, енергетичному та геополітичному вимірах.

Ефективність політики США щодо України варто оцінювати за рівнем збігу інтересів. Прихід до влади Трампа на президентських виборах у США спричинив значні побоювання в Європі. Новий американський керівник робив конкретні й відверті заяви, які були рішучішими, ніж риторика Байдена. Основною обіцянкою стосовно війни в Україні було оперативне просування до перемовин про припинення бойових дій та укладення мирної угоди з Росією. Проте в Києві президент Зеленський наголосив на справедливому й надійному мирі, який

фактично мають гарантувати союзники. Враховуючи перекладання

²⁴ Brenan M. More americans say U.S. is not helping Ukraine enough. Gallup. URL: <https://news.gallup.com/poll/643601/americans-say-not-helping-ukraine-enough.aspx> (дата звернення: 19.11.2025). ⁵⁹ Saad L. Americans still see China as nation's top foe, Russia second. Gallup.com. URL: <https://news.gallup.com/poll/612170/americans-china-nation-top-foe-russia-second.aspx> (дата звернення: 18.11.2025). ⁷⁷ Vigers B. Half of ukrainians want quick, negotiated end to war. Gallup.com. URL: <https://news.gallup.com/poll/653495/half-ukrainians-quick-negotiated-end-war.aspx> (дата звернення: 19.11.2025).

відповідальності на ЄС за власний регіон, ідеться про створення коаліції, що забезпечить місце за столом перемовин, де вона зможе чітко задекларувати свої вимоги.

Європа має бути готовою самостійно надати Україні запевнення, увівши війська на українську територію для стримування можливих майбутніх зазіхань Москви. У Брюсселі та Києві усвідомлюють, що режим припинення вогню може виявитися значно гіршим сценарієм, ніж подальше ведення війни. Але бажання та спроможності — не одне й те саме.

Після контрнаступальних дій у Запорізькій області 2023 року, які завершилися невдалим результатом, Україна зіштовхнулася з тактичними та оперативними труднощами на полі бою. Рейд у Курську область Росії у 2024 році не зміг помітно поліпшити становище. Натомість виникає більше проблем, що супроводжуються майже повною залежністю від союзників. Міністр оборони України Рустем Умеров зазначив, що країна на 80% залежить від постачання підтримки партнерів⁷.

Також існує проблема з російськими ударами по критичній інфраструктурі, що стала вагомим чинником у 2023 році. Мільйони українців можуть залишитися без опалення, електрики та водопостачання, що викличе нову хвилю переселенців, які будуть змушені залишати країну. Ці труднощі можуть бути подолані або наданням більшого обсягу озброєння, або ж перемовинами, але з чіткими гарантіями, де, наймовірніше, Європа буде забезпечувати безпекові гарантії Києву, а не США.

У команді Трампа, як уже наголошувалося, є представники, які висувують ідеї щодо встановлення військового «замороження» вздовж чинної лінії зіткнення та умов для післявоєнного статусу України, що варіюються від формального нейтралітету до повного роззброєння. У цьому контексті не варто

⁷ Кошкіна С. Рустем Умеров: «У нас нульова толерантність до корупції. І ми продовжимо чистити систему». LB.ua. URL: https://lb.ua/news/2024/09/24/636406_rustem_umierov_u_nulova.html (дата звернення: 19.11.2025).

очікувати формального вступу та гарантій з боку США, а необхідно формувати міцніші взаємини з Альянсом і Європейським Союзом.

Падіння України мало б нищівний вплив на Європу, спричинивши кризу довіри не лише до західних і трансатлантичних зв'язків, але й до неприйняття колективної оборони, закріпленої у 5-й статті НАТО, а також до віри в ЄС. Сценарій початку перемовин станом на 2025 рік є малоімовірним, оскільки Кремль, переконавшись, що будь-яка реакція партнерів України є неефективною, просто відмовиться визнавати претензії на захоплені території частини п'яти областей суверенної держави. Натомість може бути укладене обмежене припинення бойових дій, а переговори з конкретними зобов'язаннями щодо виконання відбудуться пізніше.

Таким чином, після закінчення строку каденції Байдена, відносини між Україною та США досягають більш глибокого етапу. Незалежно від зміни президентів, відносини між цими країнами мають фундаментальний зв'язок, тому США були і є, ключовим партнером, в різних сферах для України. Для США основними інтересами є, звичайно стримування РФ, для збереження миру у світі та підтримка європейських демократичних союзників. Тому Україна повинна демонструвати ефективність реформ, прозорість політичних дій та створити умови для майбутніх міжнародних інвестицій. Саме при таких діях, з даних відносин може утворитись дійсно стратегічний союз.

Висновки до III розділу

Із початком широкомасштабної російської агресії 2022 року стратегія США щодо України опинилася в епіцентрі світової уваги, демонструючи низку дилем у зовнішньополітичному курсі Вашингтону. Відмінна логіка сприйняття міжнародної політики в Україні, Сполучених Штатах та Європі трансформується у кілька ключових моментів, які впливають на ухвалення рішень американськими урядами, їхню результативність і наслідки для України, її

союзників і партнерів. Якщо розглядати фактори й наслідки цих дилем, можна виокремити такі основні:

1. Неореалістичний та ідеалістичний підходи у зовнішній політиці США. Реалісти трактують Україну як засіб стримування Росії, акцентуючи увагу на рівновазі сил і обмеженні впливу Москви в регіоні. Водночас ідеалісти підкреслюють підтримку демократичних цінностей і захист суверенітету України як складової світового демократичного порядку. Це зумовлює внутрішню подвійність американської стратегії, що ускладнює вироблення результативних рішень і формування оновленої, адаптивної політики. Неореалістичний підхід, утілений у таких концепціях, як «м'яке балансування» та «баланс загроз», пояснює виважену політику США, яка спрямована на запобігання прямій ескалації протистояння з Росією. Паралельно адміністрація Байдена притримується принципу «не поразки» України, який передбачає стримування російської агресії без прямого військового залучення. Це відображено у стратегії передачі озброєнь і фінансової підтримки, що ґрунтується на настроях американського суспільства.
2. Проблема впливу громадської думки та російської дезінформації є другою дилемою, яка має визначальне значення для формування зовнішнього курсу. Дослідження засвідчили, що більшість американських громадян і далі підтримує повернення Україною своїх територій, хоча помітна частина населення вважає, що їхня держава робить «надто багато» для допомоги Києву. Водночас посилення дії російської пропаганди у США підриває суспільну підтримку, сприяє появі наративів, вигідних Кремлю, та формує ізоляціоністське бачення зовнішньої політики Вашингтона.

Масштабна підтримка команди Байдена України в її протистоянні російській агресії стала одним із ключових напрямів американської зовнішньої політики. Після повномасштабного нападу Росії у лютому 2022 року Сполучені Штати надали багатомільярдні пакети військової допомоги в межах так званих

Пентагону. Окрім цього, підтримка почала надходити через Ініціативу сприяння безпеці України (USAI), коли оборонні компанії США отримували контракти на виробництво нового озброєння для українських військ. На даний момент із виділеного обсягу військової допомоги Україні залишилося невикористаними приблизно \$3,8 млрд, які перейдуть у розпорядження майбутньої адміністрації на чолі з Дональдом Трампом.

Значущими були й дипломатичні кроки команди Байдена, яка прагнула максимально згуртувати інші держави на підтримку України. Для цього був сформований формат «Рамштайн» — Контактна група з питань оборони України. Її засідання очолював міністр оборони США Ллойд Остін. Остання зустріч, що відбулася у січні в Німеччині, була фінальною для цього механізму, як ми вже знаємо адміністрація Трампа не ухвалила рішення продовжити його функціонування.

ВИСНОВКИ

США — держава, яка, маючи неформальний статус супердержави та фактично визначаючи траєкторію розвитку демократичного світу, ставилася до власної зовнішньої політики досить необережно. Зі зміною доктринальних

— усе це спричинило відхід від інтервенціоністського бачення Сполучених Штатів. Ілюзії швидко розвіюються, особливо коли образ зберігається, а політичні концепції трансформуються, коли союзники перетворюються на противників або нейтральних партнерів, чи коли «особливий підхід», «уникнення ескалації» стають сучасними лозунгами західної дипломатії.

Втручання у внутрішні процеси інших країн задля захисту демократії не було характерною тенденцією США аж до укріплення Ялтинсько-Потсдамської системи. Цьому сприяв неореалізм, який став засадничим методом мислення президентських адміністрацій із занепадом соціалістичного блоку та фактичним зникненням концепту «боротьби з міжнародним комунізмом». Ставлення Вашингтона до союзників, партнерів та опонентів змінювалося паралельно зі зменшенням рівня напруги й ризику втягнення у потенційний конфлікт, що не було популярним явищем серед американського населення, змушуючи політиків переходити до ізоляціоністських кроків задля заспокоєння виборців.

Світогляд дослідницького та політичного середовища трансформувався відповідно до нових реалій багатопolarity, «завершення історії» та врахування інтересів нових суб'єктів. Таку державу, як Україна, розглядали крізь призму неореалістичної парадигми та оновленого підходу, який поставив США у позицію ненадійного союзника. Київ, не будучи впливовим гравцем, вийшов зі сфери пріоритетних інтересів Сполучених Штатів після розпаду СРСР. Неореалістичному курсу політики Вашингтона на пострадянському просторі сприяла стратегія ядерного роззброєння та демократизації Росії.

Цей принцип почав коригуватися лише з початком російської анексії Криму, коли виникла необхідність реагування на дії Кремля щодо України. Структурний реалізм визначав основні механізми ухвалення рішень у зовнішній політиці щодо Києва, який опинився у пастці логіки американських адміністрацій.

Президент Байден намагався, щоб американський курс поєднував

практичність і моральні орієнтири, визначаючи суперництво між демократичними режимами та автократичними моделями як підґрунтя

75

глобального змагання. На початку своєї каденції він проголосив тезу «Америка повернулася», з якою важко цілковито погодитися, адже логіка епохи Холодної війни вже не функціонує, а міжнародна система трансформується у багатополярну зі зміною конфігурації сил. Було встановлено, що на формування зовнішнього курсу США впливають як внутрішні, так і зовнішні чинники. До внутрішніх належать позиція президента й Конгресу, суспільні цінності та політична система; до зовнішніх — глобальні виклики, міжнародні взаємини, роль союзників і суперників. Важливим став баланс між прагматичними інтересами США та просуванням демократичних принципів, верховенства права й прав людини. Дослідження підтверджують, що Україна є ключовим елементом стабільності у Східній Європі й стримуванні російської агресії. Партнерство України й США охоплює політичну, економічну, гуманітарну та оборонну взаємодію — санкції, фінансову, військову та медичну допомогу.

Нова команда Трампа стикається зі значними викликами — підтримкою України, зростанням ролі Китаю в Індо-Тихоокеанському просторі та потребою стримувати Іран і конфронтації на Близькому Сході. Основною помилкою Байдена стало фактичне сприяння формуванню російсько-китайського альянсу проти США новій адміністрації доведеться шукати шляхи для створення розбіжностей між цими двома ядерними державами, аби їхня співпраця не послабила глобальний вплив Америки.

Зменшення американського домінування означає, що Вашингтону необхідно не лише утримувати наявних союзників, а й залучати додаткових. Риторика Білого дому за Байдена переважно спиралася на логіку часів Холодної війни — хоча це й посилювало відчуття безпеки у частини населення, проте ускладнювало формування партнерств із новими міжнародними учасниками. У контексті війни в Україні країни поза західним простором трактують дії США як спробу ізолювати та ослабити Росію. Вони зберігають нейтралітет, включаючи

традиційних партнерів Сполучених Штатів — Ізраїль, Туреччину й держави Перської затоки, які нині виступають посередниками.

76

Окремим складним питанням став конфлікт у секторі Газа, де Ізраїль значною мірою утратив статус надійного союзника США. Політика Байдена, який збільшив обсяги постачання озброєнь і додаткової підтримки Ізраїлю під час його наступальних операцій, фактично спричинила зростання кількості жертв і подовження війни проти ХАМАСу. США опинилися в оборонній позиції та зіткнулися з міжнародними зауваженнями й частковою ізоляцією. Усі ці фактори потребують вироблення нових, стратегічно гнучкіших підходів до зовнішньої політики. Трамп міг би вплинути на Ізраїль, покладаючись на особисті зв'язки з Нетаньяху, щоб заохотити рішучіші кроки проти проксі структур Ірану в прикордонних районах, замість концентрації лише на посиленні оборони, що лише пролонгує конфлікт.

У ширшому сенсі інтереси США вимагають прагматичнішої та збалансованішої стратегії просування демократії та захисту прав людини, зважаючи на те, що Китай і частково Росія зміцнюють свій вплив у позазахідному світі. Поширення демократичних цінностей може залишатися важливою складовою американської політики, але якщо це робитиметься вибірково й нерівномірно, у США залишиться небагато прихильників поза євроатлантичним простором.

Однак найважливішим зовнішньополітичним викликом нової адміністрації стає поступове обмеження залученості США до конфліктів в Україні та на Близькому Сході, щоб зосередити ресурси на зміцненні економічної безпеки держави та уникненні її подальшого відносного ослаблення.

Проблемна спадщина Байдена також спричинила збільшення кількості країн, що прагнуть приєднатися до об'єднання БРІКС — однієї з наймасштабніших сучасних міжнародних ініціатив, яка не перебуває під впливом США та символізує пошук світом альтернативи американському домінуванню.

Дилема результативності політики США щодо України полягає у відсутності чіткого стратегічного бачення та довготривалої концепції стосовно українського напрямку. Американська адміністрація й надалі діє в логіці стримування, намагаючись не допустити розширення конфлікту за межі України.

77

З одного боку, Вашингтон прагне уникнути ескалації та звести до мінімуму ризики прямого протистояння з Росією. З іншого — нечітко окреслені стратегічні орієнтири та нерішучість у ключових питаннях, таких як повноцінне застосування механізмів ленд-лізу чи забезпечення стабільного довгострокового фінансування, підривають довіру Києва до США як надійного стратегічного союзника. Це значною мірою ускладнює двосторонні взаємини.

США продовжують виконувати провідну роль у наданні військової та фінансової підтримки Україні, що є критично важливим чинником. Водночас таке лідерство посилює залежність Києва від позицій США, а відсутність формалізованих союзницьких гарантій робить Україну вразливою до можливих внутрішньополітичних змін у Вашингтоні.

В економічному вимірі політика президента Байдена щодо підтримки України мала багатошаровий характер і включала пряму фінансову допомогу дії в межах G7 та ширшого міжнародного кола, спрямовані на консолідацію економічної підтримки України, а також упровадження великих міжнародних санкцій проти Росії. На практиці це означало, допомогу в наповненні українського бюджету під час війни, кроки щодо використання заморожених російських суверенних активів, блокування енергетичного, банківського, військово-промислового та низки інших секторів РФ, щоб обмежити її можливості фінансувати війну проти України.

Крім того, чинна влада США надала гуманітарну допомогу нашій державі, зокрема у відновленні енергетичної інфраструктури. Окремим напрямом стала підтримка розслідування воєнних злочинів, скоєних російськими військовими в Україні, з метою подальшого притягнення винних до відповідальності.

Тим часом Дональд Трамп ще під час передвиборчої кампанії критикував

команду Байдена за надмірне витрачання коштів на підтримку України, а також за відсутність чіткої стратегії завершення війни. Він також запевняв, що здатен завершити війну за 24 години, однак нещодавно визнав, що цей конфлікт є складнішим, ніж ситуація на Близькому Сході, і потребує значно більше часу та зусиль.

78

Паралельно спостерігається певне зниження авторитету США серед частини європейських союзників, зумовлене їхньою енергетичною залежністю від Росії та внутрішніми суперечностями в ЄС. Попри зростання ролі Європейського Союзу у вирішенні конфлікту, його обмежені військові та політичні можливості ставлять під сумнів здатність підтримувати Україну на належному рівні без американського лідерства.

Можливі кроки для поліпшення ситуації це:

1. Україні важливо посилювати двосторонню взаємодію зі США шляхом розширення економічної та оборонної співпраці;
2. необхідно активно працювати з американською громадськістю та медіа для збереження високого рівня підтримки України;
3. українській дипломатії варто формувати довготривалі стратегічні відносини, які враховуватимуть можливі політичні трансформації у США.

79

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Александров О.С., Орлик В.В., Давимука О.О. Щодо підсумків участі президента США Джо Байдена у самітах Великої сімки (G7), НАТО та США-ЄС під час свого європейського турне 11–16 червня ц.р. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-06/summitnato-g7-1-2.pdf> (date of access: 16.11.2025).
2. Байден Дж. Промова щодо зовнішньої політики «Америка повертається», 4 лютого 2021 року: транскрипт. URL: <https://www.rev.com/transcripts/joe>

- biden-speech-on-foreign-policytranscript-february-4-america-is-back (дата звернення: 15.11.2025).
3. Байден Дж. Прощальна промова Джо Байдена URL:
https://www.youtube.com/watch?v=T8vmhmilluM&t=9s&ab_channel=ABCNews (дата звернення: 14.11.2025).
 4. Екел М. «Найнебезпечніший сценарій». Страх США стосовно війни Росії з Україною 30 років тому. *Радіо Свобода*. URL:
<https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-ssha-yeltsyn-viyina/32266849.html> (дата звернення: 03.12.2025).
 5. Заморожені активи Росії на 300-350 млрд доларів підуть на репарації Україні. *РБК-Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/zamorozheni-aktiv-rosiyi-300-350-mlrd-dolariv-1758609314.html> (дата звернення: 03.12.2025).
 6. Конгрес США остаточно схвалив 13,6 млрд доларів допомоги Україні. Європейська правда. 2022. URL:
<https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/11/7135725/> (date of access: 17.11.2025).
 7. Кошкіна С. Рустем Умеров: «У нас нульова толерантність до корупції. І ми продовжимо чистити систему». *LB.ua*. URL:
https://lb.ua/news/2024/09/24/636406_rustem_umierov_u_nulova.html (дата звернення: 19.11.2025).
 8. Обама підписав закон про підтримку України. *BBC News Україна*. URL:
https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/12/141218_obama_signed_sanctions_rl (дата звернення: 03.12.2025).
 9. Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж. Байдена. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/5954/> (дата звернення: 20.04.2025).
 10. Прасад А. США оголосили про новий пакет військової допомоги Україні на \$2,5 млрд. *Forbes.ua*. URL: <https://forbes.ua/news/ssha-ogolosili-pro-noviy>

[paket-viyskovoi-dopomogi-ukraini-na-25-mlrd-30122024-25952](#) (дата звернення: 13.11.2025).

- 11.Стебляк Д. М. Зовнішня та внутрішня політика президента США Дж. Байдена. Релігійний чинник у політиці президента. *ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ*. 2021. № 5. С. 71–74. URL: http://politicus.od.ua/5_2021/12.pdf (дата звернення: 16.11.2025).
- 12.Спікер Палати представників США закликала Блінкена визнати Росію державою-спонсором тероризму. Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/11/14/7143587/> (date of access: 17.11.2025).
- 13.Столяренко Д., Теміров Ю. Класичний реалізм та неореалізм в теорії міжнародних відносин: порівняльна характеристика. URL: <https://jvestnik.sss.donnu.edu.ua/article/view/9250/9195> (дата звернення: 14.11.2025).
- 14.США з 2014 року надали Україні допомоги на \$4,5 мільярда. *Новини України*. URL: https://www.unian.ua/economics/finance/dopomoga-ssha-ukrajini-otrimala-dopomogi-na-4-5-milyarda-novini-ukrajina-11348251.html?utm_source (дата звернення: 03.12.2025).
- 15.Українська державність у XX столітті (історико-політологічний аналіз) / За ред. О. Дергачова, ін. К.: Політична думка, 1996. URL:: <http://litopys.org.ua/ukrxx/zmist.htm> (дата звернення: 14.11.2025).